

TEISĖJŲ TARYBA

L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 251 4188, faks. (8 5) 268 5187

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai
El. p. simona.mesoniene@tm.lt,
jevgenijus.kuzma@tm.lt
TAIS

2020-01-09 Nr. 36P-4-(J.4.10)
I 2019-11-18 pranešimą

DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ NR. 19-13569, 19-13573, 19-13575 IR 19-13577 DERINIMO

Teisėjų taryba, susipažinusi su Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 147, 156, 157, 167, 176, 178, 181, 182, 183, 184, 190, 192, 196, 197, 199, 191¹, 191², 200, 202, 203, 204, 206, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224¹, 246, 248, 254, 255, 270, 272, 277, 278 ir 281 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 258¹, 282² ir 306³ straipsniais ir Kodekso 177¹, 185, 186 ir 298 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektu Nr. 19-13569 (toliau – BK projektas), Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 108, 109, 113, 115, 122, 125, 187, 291, 293 ir 423 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 107¹, 108¹, 113¹ ir 187¹ straipsniais įstatymo projektu Nr. 19-13573 (toliau – ANK projektas), Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 122, 167 ir 225 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu Nr. 19-13577 (toliau – BPK projektas) ir Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo Nr. XI-2234 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu Nr. 19-13575 (toliau – KŽĮ projektas), teikia pastabas ir pasiūlymus dėl siūlomų teisinio reguliavimo priemonių ir jų įgyvendinimo pasekmių.

Dėl BK projekto

1. BK projekto 1 bei 3 straipsniais siūloma keisti BK 147 straipsnio 3 dalies bei 157 straipsnio 3 dalies nuostatas, įtvirtinant teismo pareigą atleisti nukentėjusį asmenį nuo baudžiamosios atsakomybės už nusikalstamą veiką, kurią jis buvo tiesiogiai priverstas padaryti dėl jam padarytos minėtuose straipsniuose numatytos veikos. Toks pakeitimas siūlomas atsižvelgiant į BK specialiojoje dalyje nurodytas formuluotes, susijusias su asmenų atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės pagrindais. BK projekto aiškinamajame rašte kaip pavyzdžiai yra pateikiamos nuorodos į BK 114, 147², 182¹, 189¹, 226, 227 straipsnius.

BK 114, 147², 182¹, 189¹, 226, 227 straipsniuose įvirtintas kaltininko atleidimas nuo baudžiamosios atsakomybės yra siejamas su tam tikrų sąlygų įvykdymu, t. y. savanorišku pranešimu apie veiką teisėsaugos institucijoms, aktyviu bendradarbiavimu, pagalba išaiškinant nusikalstamą veiką ir pan. Tuo tarpu pagal BK projektu siūlomas BK 147 straipsnio 3 dalies bei 157 straipsnio 3 dalies formuluotes asmens atleidimas nuo baudžiamosios atsakomybės šiuo pagrindu būtų privalomas, bylą nagrinėjančiam teismui nesuteikiant diskrecijos spręsti asmens nuteisimo klausimą net ir tais atvejais, kai būtų padaryti sunkūs ir labai sunkūs nusikaltimai. Tokiu atveju kyla grėsmė, kad asmenys, padarę tokias nusikalstamas veikas ir siekdami išvengti baudžiamosios atsakomybės, nurodys, kad šias veikas padarė būdami priversti ar priklausomi nuo kitų asmenų, ar patys sutikę būti išnaudojami vergiškomis sąlygomis. Taigi kyla klausimas, ar privalomas atleidimas nuo baudžiamosios atsakomybės BK projekte siūlomomis sąlygomis visuomet būtų teisingas.

2. BK projekto 5 straipsniu siūloma keisti BK 176 straipsnio 1 dalį, šią normą atitinkamai papildant nuostatomis, kad atsakomybė darbdaviui ar jo įgaliotam asmeniui kyla tuomet, kai jis pažeidžia Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme ar kituose teisės aktuose nustatytus darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus ir dėl to įvyksta **sunkius padarinius sukėlęs nelaimingas atsitikimas darbe, avarija ar atsiranda kitokių sunkių padarinių.**

Atkreiptinas dėmesys, kad požymis „sunkius padarinius sukėlęs nelaimingas atsitikimas darbe“ baudžiamajame įstatyme nėra apibrėžtas. Esant aptariamam požymio neapibrėžtumui, teismai gali susidurti su sunkumais kvalifikuojant veiką pagal aptariamą baudžiamojo įstatymo straipsnį. Pastebėtina ir tai, kad aptariamoms normoms dispozicijoje pasikartoja veikos padarymo pasekmės „sunkūs padariniai“ ir šios yra išskirtos į dvi kategorijas, t. y. siejant jas su konkrečiomis aplinkybėmis ir siejant su visomis kitomis aplinkybėmis: 1) sunkūs padariniai, kai jie įvyko dėl nelaimingo atsitikimo darbe ar avarijos, ir 2) sunkūs padariniai, kai jie atsitiko dėl bet kokios kitos priežasties. Siūlytina atsisakyti tokio pasekmių dubliavimo. Pasekmių „sunkūs padariniai“ formulavimas be nuorodos į nelaimingą atsitikimą darbe ar avariją, manytina, lemtų paprastesnį bei aiškesnį reglamentavimą.

3. BK projekto 8–11 straipsniais siūloma keisti BK 181 straipsnio 3 dalį, įtvirtinant atsakomybę už **labai** didelės vertės turto arba didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčių vertybių prievartavimą, arba turto prievartavimą dalyvaujant organizuotoje grupėje. Taip pat siūloma BK 182 straipsnyje įtvirtinti atsakomybę už savo ar kitų naudai didelės vertės svetimo turto ar turtinės teisės įgijimą, arba už didelės vertės turtinės prievolės išvengimą ar panaikinimą apgaule, už tokią veiką numatant galimybę skirti baudą arba laisvės apribojimą, arba areštą, arba laisvės atėmimą iki šešerių metų. Trečiojoje BK 182 straipsnio dalyje (buvusioje antrojoje) siūloma nustatyta atsakomybę už labai didelės vertės svetimo turto ar turtinės teisės įgijimą aukščiau nurodytomis aplinkybėmis, už tokią veiką numatant laisvės atėmimą iki aštuonerių metų. Atitinkamai, pagal vertę siūloma diferencijuoti ir baudžiamąją atsakomybę už turto pasisavinimą ir turto iššvaistymą, be kita ko, praplečiant ir alternatyvių laisvės atėmimui bausmių skyrimo galimybę. BK projekto 13 straipsniu siūloma pripažinti BK 186 straipsnį, numatantį atsakomybę už turtinės žalos padarymą apgaule, netekusiu galios.

Siūlomiams baudžiamojo įstatymo pakeitimams, diferencijuojant atsakomybę pagal turto vertę, Teisėjų taryba neprieštarauja. Vis dėlto, atsižvelgiant į tai, kad yra siekiama švelninti baudžiamąją politiką, siūlytina už BK 182 straipsnio 3 dalyje, 183 straipsnio 3 dalyje, 184 straipsnio 3 dalyje siekiamą įtvirtinti nusikalstamą veikų padarymą numatyti bent vieną alternatyvią laisvės atėmimui bausmę, pvz., baudą, kaip tai numatyta BK 199 straipsnio 2 dalyje (BK projekto 18 straipsnis). Tai sudarytų galimybes spartesniam baudžiamajam procesui, kadangi, asmeniui pripažinus kaltę dėl inkriminuojamos veikos padarymo, procesą būtų galima užbaigti teismo baudžiamuoju įsakymu.

Kaip minėta, BK 182 straipsnio 3 dalyje siekiama numatyti baudžiamąją atsakomybę už labai didelės vertės svetimo turto ar turtinės teisės įgijimą apgaule, taip pat už didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčių vertybių įgijimą apgaule. Atkreiptinas dėmesys, kad, siejant baudžiamosios atsakomybės atsiradimą su labai didelės vertės svetimo turto ar turtinės teisės įgijimu apgaule, atitinkama nuostata turėtų atsispindėti ir kalbant apie turtinės prievolės išvengimą ar jos panaikinimą. Tuo tarpu siūlomu pakeitimu BK 182 straipsnio 3 dalyje lieka veikos požymis – didelės (kaip tai numatyta BK 182 straipsnio 2 dalyje), o ne labai didelės vertės turtinės prievolės išvengimas ar jos panaikinimas.

4. BK projekto 13 straipsniu siūloma pripažinti netekusiu galios BK 185 straipsnį ir atsakomybę už radinio pasisavinimą perkelti į ANK, šį kodeksą papildant 108¹ straipsniu.

Pažymėtina, kad ANK 108¹ straipsnio 1 dalyje (ANK projekto 3 straipsnis) siūloma nustatyti atsakomybę už lobio, radinio ar kito atsitiktinai patekusio svetimo turto pasisavinimą, kai pasisavinto turto vertė viršija 250 bazinių bausmių ir nuobaudų dydžių, t. y. atsakomybė už aptariamą nusižengimą padarymą kiltų tuomet, kai lobio, radinio ar kito pasisavinto turto vertė yra ne mažesnė nei 12 500 Eur. Tuo tarpu pagal siūlomus pakeitimus mažesnės vertės atitinkamo turto pasisavinimas neužtrauktų nei baudžiamosios, nei administracinės atsakomybės. Asmuo, praradęs savo turtą, gali susidurti su sunkumais šį turtą atgauti, kadangi policijos institucijos neturės pagrindo pradėti tyrimą, o savarankiškai nustatyti asmenį, kuris pasisavino lobį, radinį ar kitą svetimą turtą jo savininkas ne visada galės.

5. BK projekto 16 ir 17 straipsniais siūloma keisti BK 196 ir 197 straipsnius, atsisakant šių straipsnių trečiosiose dalyse numatytų baudžiamųjų nusižengimų sudėčių.

Teigiamai vertintina iniciatyva dekriminalizuoti BK 196 ir 197 straipsniuose nurodytus baudžiamuosius nusižengimus. Tačiau pritarus tokiam siūlymui, susidarytų situacija, kuomet minėtuose straipsniuose aptariamoms nusikalstamos veikos, sukėlusios nedidelės žalos, būtų laikomos nebe baudžiamaisiais nusižengimais, o nusikaltimais ir kvalifikuojamos pagal BK 196 ir 197 straipsnių pirmąsias dalis. Taigi, baudžiamoji atsakomybė būtų griežtinama, o ne švelninama. Tokiu atveju vertėtų įtvirtinti taisyklę, kad asmuo, kurio veiksmai sukėlė nedidelę žalą aptariamų straipsnių kontekste, pagal

baudžiamąjį įstatymą neatsako. Taip pat iš straipsnių dispozicijos turėtų būti aišku, už kokio dydžio žalos padarymą asmeniui kyla baudžiamoji atsakomybė.

6. BK projekto 25 straipsniu siūloma atsakyti BK 206 straipsnyje įtvirtintos baudžiamosios atsakomybės už kredito, paskolos panaudojimą ne pagal paskirtį taikymo, kai nėra šio straipsnio 2 dalyje numatytų padarinių.

Atsižvelgiant į tai, kad BK 206 straipsnio 1 dalyje paliekama baudžiamoji atsakomybė tik už ne mažesnės nei 150 MGL dydžio tikslinės paramos, subsidijos ar dotacijos panaudojimą ne pagal paskirtį ar nustatytą tvarką, turėtų būtų vartojama daugiskaita ir vietoje žodžio „ją“ turėtų būti nurodoma „jas“. Naikinant baudžiamąją atsakomybę už kredito bei paskolos panaudojimą ne pagal paskirtį, turėtų būti keičiamas ir šio straipsnio pavadinimas.

7. BK projekto 39 straipsniu siūloma papildyti BK 258¹ straipsniu („Sąvokų išaiškinimas“), kuriame nurodoma, kad BK XXXVI skyriaus 253, 254 straipsniuose nurodytas šaudmenų kiekis yra didelis, kai jų kiekis viršija 100 vienetų, nurodytas kiekis sprogstamųjų medžiagų yra didelis – kai jų kiekis viršija 200 gramų, ir nurodytas kiekis sprogmenų yra didelis – kai jų kiekis viršija 3 vienetus.

Vertinant šį siūlymą, būtina pažymėti, kad nurodytų nusikalstamos veikos dalykų didelio kiekio nustatymui gali būti svarbi ne tik jų kiekybinė išraiška, bet ir jų galia, konstrukcija bei kitos savybės. Taigi, dalyko kiekis, net jei ir neviršijamas dydis, nurodytas siūlomame straipsnyje, galėtų būti laikomas dideliu, kai šaudmenys, sprogmenys ar sprogstamosios medžiagos pagal aukščiau nurodytas tam tikras savybes būtų laikomi pakankamai pavojingais.

8. BK projekto 45 straipsniu siūloma papildyti BK 282² straipsniu („Sąvokų išaiškinimas“).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad BK neturi 282¹ straipsnio, todėl turėtų būti keičiama straipsnio, kuriuo siūloma papildyti kodeksą, numeracija.

9. BK projekto 47 straipsniu siūloma papildyti BK 306³ straipsniu („Sąvokų išaiškinimas“), kuriame būtų numatyta, kad BK 300 straipsnyje nurodytas asmens tapatybės kortelių, pasų, vairuotojo pažymėjimų ar valstybinio socialinio draudimo pažymėjimų kiekis yra didelis, kai jų skaičius viršija 20 vienetų, ir BK 301, 302 straipsniuose nurodytas fizinio ar juridinio asmens antspaudų, spaudų, dokumentų ar griežtos atskaitomybės blankų kiekis yra didelis, kai jų skaičius viršija 10 vienetų.

Detalizuojant, koks BK 300–302 straipsniuose nurodytų dalykų kiekis yra didelis, būtina atsižvelgti į tai, kad, nagrinėjant tokio pobūdžio baudžiamąsias bylas, svarbi ne tik kiekybinė, bet ir kokybinė aptariamo dalyko išraiška, pvz., klastojimo kokybė, panaudotos priemonės (*mutatis mutandis* žr. kasacines nutartis baudžiamosiose bylose Nr. 2K-7-48/2012, 2K-7-45/2007). Taigi, net ir toks pat dokumentų vienetų kiekis skirtingose bylose nebūtinai bus vertinamas vienodai, atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes, todėl abejotinas poreikis pasiūlytam sąvokos išaiškinimui.

Dėl BPK projekto

Teisėjų tarybą pritaria siūlomiems BPK 225 straipsnio pakeitimams, kurie iš esmės atitinka ir šiuo metu veikiančias teismoingumo taisykles dėl atskirų sunkių nusikaltimų teismoingumo apylinkių teismams. Visgi, sistemiškai vertinant visus Projektuose numatytus pakeitimus bei galimą bylų srauto apylinkių teismuose sumažėjimą, pripažįstant, kad viena didžiausių ir labiausiai pasitikejimą teismais menkinančių problemų yra sudėtingiausių baudžiamųjų bylų nagrinėjimo trukmė, būtina iš esmės peržiūrėti apygardų teismams teismingų baudžiamųjų bylų ratą. Siekiant paspartinti sudėtingiausių ir visos teismų sistemos darbą dažnai atspindinčių bylų nagrinėjimą, nepakanka vien teismų organizacinių ir administracinių priemonių, todėl, apygardų teismuose nagrinėjamų bylų sąrašas turėtų būti siaurinamas.

Teisėjų tarybos manymu, apygardų teismai, kaip pirmosios instancijos teismai, galėtų nagrinėti tik labai sunkių nusikaltimų bylas ir svarbiausias atskirų sunkių nusikaltimų, pavyzdžiui, korupcinių nusikaltimų, numatytų BK XXXIII skyriuje bei padarytų tik aiškiai apibrėžto aukščiausių šalies pareigūnų rato, bylas. Toks reguliavimas sudarytų prielaidas ne tik spartesniam sudėtingiausių bylų nagrinėjimui, bet iš dalies realizuotų ir dažnai girdimą mintį, jog korupcinių nusikaltimų bylas galėtų nagrinėti specializuoti teismai. Teisėjų tarybos manymu, apygardos teismuose nagrinėtinų sunkių korupcinių nusikaltimų bylų ratas galėtų atitikti šiuo metu BPK 225 straipsnyje numatytų aukščiausių šalies pareigūnų ratą, papildant jį savivaldybių merais bei tarybų nariais.

Jeigu tokiai pozicijai nebūtų pritarta, siūlytina apygardų teismams teismingų pirmosios instancijos bylų sąrašą susiaurinti bent jau tiek, kiek tai būtų pagrįsta šiandieninio reguliavimo logika, užtikrinti sistemišką ir nuoseklų teisinį reguliavimą, t. y. į BPK 225 straipsnio numatytų sunkių ir apylinkių

teismams teismingų nusikaltimų sąrašą papildomai įtraukti ir kai kuriuos kitus nusikaltimus, kurie savo pobūdžiu yra analogiško arba mažesnio pavojingumo, nei šiuo metu apylinkių teismuose nagrinėjamų sunkių nusikaltimų bylos:

- pirma, tai BK projekte numatytų BK 183 straipsnio 3 dalies ir 184 straipsnio 3 dalies nusikaltimai (pagal BK projektą labai didelės vertės turto pasisavinimas yra tokio paties pavojingumo kaip ir labai didelės vertės sukčiavimas, kuris tiek šiuo metu, tiek pagal Projektą teisingas apylinkių teismams (sankcija analogiška – laisvės atėmimas iki 8 metų), o labai didelės vertės turto išvaistymas yra netgi mažesnio pavojingumo nei labai didelės vertės sukčiavimas (sankcija mažesnė – laisvės atėmimas iki 7 metų));

- antra, tai BK projekte numatytų BK 199 straipsnio 2 dalies, 199¹ straipsnio 2 dalies, 199² straipsnio 2 dalies nusikaltimai (minėtų, su kontrabanda susijusių, nusikaltimų pavojingumas mažesnis nei apylinkių teismams teisingas labai didelės vertės sukčiavimas pavojingumas, be to, tokios bylos dažnai yra panašios ir nagrinėjamos supaprastinta tvarka).

Dėl KŽĮ projekto

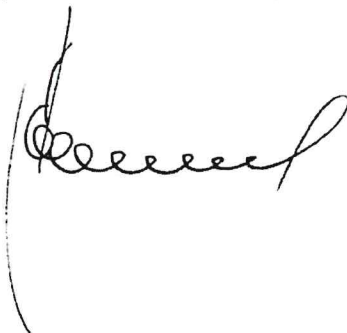
KŽĮ projektu siūloma keisti Kriminalinės žvalgybos įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punktą, nurodant, kad kriminalinės žvalgybos tyrimas atliekamas ir tada, kai turima informacijos apie rengiamą, daromą ar padarytą labai sunkų ar sunkų nusikaltimą arba apie apysunkius nusikaltimus, numatytus BK 182 straipsnio 2 dalyje, 183 straipsnio 2 dalyje, 184 straipsnio 2 dalyje, arba apie šias veikas rengiančius, darančius ar padariusius asmenis.

Siūlymas išplėsti apysunkių nusikaltimų, dėl kurių galima atlikti kriminalinės žvalgybos veiksmus, ratą yra abejotinas. Kalbant apie sukčiavimą (BK 182 straipsnio 2 dalis), sunku suprasti, kurioje stadijoje būtų galimas teisėsaugos institucijų įsikišimas iki ikiteisminio tyrimo pradėjimo, kadangi klasikinės tokio nusikaltimo atvejais yra tada, kad kaltininkas apgaule savo ar kitų asmenų naudai įgyja svetimą turtą, o nukentėjusysis, būdamas paveiktas kaltininko panaudotos apgaulės, šį turtą pastarajam perleidžia. Turto pasisavinimo atveju, kaltininkas jam patikėtą ar jo žinioje esantį turtą paverčia savo turtu, o turto iššvaistymo atveju tokį turtą neteisėtai perduoda kitiems. Išvardintais atvejais apie galimai padarytą nusikalstamą veiką paaiškėja tuomet, kai svetimas ar kaltininko žinioje buvęs, jam patikėtas turtas jau būna perduotas, taigi, po aukščiau nurodytuose straipsniuose numatytų veiksmų atlikimo.

Būtina pažymėti ir tai, kad dažni ginčai, ar atitinkami veiksmai vertintini kaip civiliniai teisiniai santykiai, ar kvalifikuotini kaip nusikaltimas. Tuo atveju, jei būtų išplėstos Kriminalinės žvalgybos 8 straipsnio 1 dalies 1 punkto taikymo ribos, kiltų rizika, jog teisėsaugos institucijos pradėtų kontroliuoti civilinius verslo subjektų santykius ir siektų juos kvalifikuoti kaip kriminalinius. Labai svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad teismų praktika vis labiau orientuojama į tai, kad mokestiniai ginčai neturėtų būti laikytini sukčiavimu.

Be to, gavus nukentėjusio asmens skundą dėl aptariamų nusikalstamų veiksmų padarymo ir tuo pagrindu pradėjus ikiteisminį tyrimą, atitinkami veiksmai gali būti sankcionuojami BPK nustatyta tvarka.

Pirmininkas

Algimantas Valantinas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius,
tel.: (8 5) 271 7154 / 271 7178, faks. (8 5) 271 8551, el. p. bendrasisd@vrm.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Teisingumo ministerijai

Į 2019-11-18 Nr. 2T-1195

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Vidaus reikalų ministerijoje išnagrinėti Baudžiamojo kodekso 147, 156, 157, 167, 176, 178, 181, 182, 183, 184, 190, 192, 196, 197, 199, 191¹, 191², 200, 202, 203, 204, 206, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224¹, 246, 248, 254, 255, 270, 272, 277, 278 ir 281 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 258¹, 282² ir 306³ straipsniais ir Kodekso 177¹, 185, 186 ir 298 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektas (toliau – BK projektas), Administracinių nusižengimų kodekso 108, 109, 113, 115, 122, 125, 187, 291, 293 ir 423 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 107¹, 108¹, 113¹ ir 187¹ straipsniais įstatymo projektas (toliau – ANK projektas), Baudžiamojo proceso kodekso 122, 167 ir 225 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas ir Kriminalinės žvalgybos įstatymo Nr. XI-2234 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – KŽĮ projektas). Iš esmės pritariame Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos 2019 m. gruodžio 11 d. rašte Nr. 5-S-12493 pateiktoms pastaboms ir pasiūlymams. Papildomai teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Nepritartina siūlymams pripažinti netekusiu galios Baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 185 straipsnį ir papildyti ANK 108¹ straipsniu. Pažymėtina, kad BK 185 str. yra svarbi priemonė kovojant su „juodųjų archeologų“ veikla. Šis siūlymas nėra pagrįstas aiškinamajame rašte. Atkreiptinas dėmesys, kad prekyba nelegaliai iškastais ir pasisavintais archeologiniais radiniais taip pat yra vienas iš teroristų finansavimo šaltinių. Taip pat pažymime, kad šie siūlomi pakeitimai turi būti suderinti su Kultūros ministerija ir Kultūros paveldo departamentu prie Kultūros ministerijos.

2. Vertinant BK projektu siūlomus BK 147 ir 157 straipsnių pakeitimus, kuriuose formuluotos, numatančias atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės pagrindus, siūloma suvienodinti su kituose BK Specialiosios dalies straipsniuose vartojamomis formuluotėmis (pvz., BK 114, 147², 182¹ ir kt. straipsniuose), atkreiptinas dėmesys į tai, jog toks siūlymas jau buvo nagrinėtas Seime svarstant Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 147, 147¹, 157 ir 303 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 147² straipsniu ir kodekso priedo papildymo įstatymo projektą Nr. XIP-4001. Be to, svarstytina, ar BK Specialiosios dalies straipsniuose turėtų būti numatytas imperatyvus įpareigojimas visais atvejais atleisti asmenį nuo baudžiamosios atsakomybės. Pažymėtina, kad BK 1 straipsnio 2 dalies 3 punkte numatyta, jog BK nustato baudžiamosios atsakomybės pagrindus ir sąlygas, taip pat pagrindus ir sąlygas, kuriais nusikalstamas veikas padarę asmenys gali būti atleisti nuo baudžiamosios atsakomybės ar bausmės. Manytina, kad teismui turėtų būti paliekama diskrecija motyvuotai apsispręsti tiek dėl asmens atleidimo, tiek ir dėl atsisakymo atleisti asmenį nuo baudžiamosios atsakomybės, todėl siūlytina apsvarstyti, ar BK straipsniuose neturėtų būti suvienodintos atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės formuluotės jas dėstant dispozityviai („asmuo, gali būti atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės“).

3. Vertindami BK projekte siūlomą BK 202 straipsnio pakeitimą manome, kad eliminuoti vieną iš BK 202 str. 1 d. požymių „versliškumas“ nėra tikslinga. Atkreipiame dėmesį, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (toliau – LAT) savo suformuotoje praktikoje yra aiškiai nustatęs šio požymio nustatymo kriterijus. Pavyzdžiui LAT 2018-02-06 kasacinėje nutartyje baudžiamojoje byloje Nr. 2K-27-689/2018 išaiškino, kad aiškinant BK 202 str. 1 d. nurodytą versliškumo kriterijų atkreiptas dėmesys į tai, kad jo negalima tapatinti su veiklos ir iš jos gaunamų pajamų pastovumu, nes pastovumo požymis natūraliai būdingas bet kuriai ekonominei veiklai, todėl nerodo jokio skirtumo su neteisėta ekonomine veikla, užtraukiančia administracinę atsakomybę pagal ATPK 173 str. teismų praktikoje atskleidžiant versliškumo požymio turinį nurodyta, kad jį galėtų rodyti parengiamųjų darbų neteisėtai komercinei ar kitokiai veiklai organizuoti ir vykdyti atlikimas, šios veiklos valdymas ir kitokie veiksmai, rodantys didesnę veikos pavojingumo laipsnį (kasacinės nutartys baudžiamosiose bylose Nr. 2K-574/2011, 2K-335/2012, 2K-7-58/2013). Versliškumas, kaip baudžiamosios atsakomybės taikymo kriterijus iš esmės reiškia didesnę neteisėtos ekonominės veiklos mastą, kiek tai nesutampa su kitu anksčiau aptartu stambaus masto – 500 MGL – kriterijumi. Tokį didesnę veiklos mastą (ir pavojingumą) galėtų rodyti išvystyta neteisėto verslo infrastruktūra, platūs ryšiai su tiekėjais, aktyvi teikiamų paslaugų vartotojų paieška, samdomų darbuotojų buvimas, didelių organizacinių pastabų poreikis verslui vykdyti ir pan. (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-515/2014). Taip pat manome, kad eliminuoti šiuo metu galiojančią BK 202 str. 2 d. taip pat nėra pagrįsta, nes tokių nusikalstamų veikų pasitaiko, o aiškinamajame rašte nepagrįsta šios veikos dekriminalizavimo būtinybė.

Papildomai atkreipiame dėmesį, kad BK 202 straipsnyje numatyta nusikalstama veika priskiriama nusikalstamų veikų ekonomikai ir verslo tvarkai skyriui, o su mokesčių išvengimu šią veiką galima sieti tiek, kiek ji kriminalizuoja oficialiai neįformintą (neįregistruotą) ir nuo mokesčių administratoriaus nuslėptą vertimąsi ekonomine veikla. Pavyzdžiui neįregistravus mokesčių mokėtojų registre individualios komercinės veiklos ir neįgijus leidimo arba neįsteigus ir neįregistravus juridinio asmens, nuo mokesčių administratorių faktiškai slepiama vykdoma veikla (verslas) ir iš jos (jo) gaunamos pajamos, nuo kurių teisės aktų nustatyta tvarka turi būti apskaičiuojami mokesčiai. Oficialiai neįforminės (neįregistravęs) ir nuo mokesčių administratoriaus nuslėpdamas vertimąsi ekonomine veikla, asmuo siekia vieno tikslo – nuslėpti mokesčius ar jų išvengti, t. y. išvengti prievolės apskaičiuoti ir sumokėti mokesčius valstybei. Taigi, neįteisintos (neįregistruotos) veiklos vykdytojai nemoka jokių mokesčių, o tai ir yra vienintelis tokios veiklos kriminalizavimo pagrindas. Turtinė žala valstybei BK 202 straipsnyje numatytą nusikalstamą veiką daro dar pavojingesnę, tačiau tiesiogiai šia nusikalstama veika valstybei padaryta turtinė žala nepatenka į BK 202 straipsnio formaliąją dispoziciją. Būtent veikos formalioji sudėtis neturėtų būti kliūtis taikant visas BK įmanomas priemones, kad asmuo, padaręs šią veiką, būtų nubaustas ne tik už pačią veiką, bet ir už pasekmes – nusikalstama veika padarytą turtinę žalą. Šiuo klausimu LAT 2018 m. kovo 13 d. nutartyje baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-68-222/2018 yra pažymėjęs, jog vis dėlto tai, kad formali nusikalstamos veikos sudėties rūšis neturėtų nulemti civilinio ieškinio nagrinėjimo, rodo ir kasacinės instancijos teismo išplėstinės septynių teisėjų kolegijos nutartis, kurioje pripažinta, kad VMI civilinis ieškinys pagrįstai priteistas iš juridinio asmens, nuteisto pagal BK 200 straipsnį (LAT kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-30-788/2017). LAT Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjas Olegas Fedosiukas 2018 m. kovo 13 d. pateiktoje atskirojoje nuomonėje dar išsamiau aptarė savo poziciją, pažymėdamas, jog „teismų praktikoje niekada nebuvo vadovaujamasi nuostata, kad padarytos žalos atlyginimo priteisimas baudžiamojoje byloje galimas tik tada, kai tokios žalos požymis numatytas padarytos nusikalstamos veikos sudėtyje. Nusikalstamos veikos sudėties „konstrukcijos“ ypatumai nėra pagrįstas kriterijus spręsti ir mokestinio ieškinio klausimą, nors kasacinėje praktikoje išdėstytas ir toks požiūris (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-308-697/2016). Atkreiptinas dėmesys į tai, kad BK specialiojoje dalyje yra nemažai mokestinės prigimties straipsnių, kurie, nors ir nenumato žalos valstybės biudžetui požymio, bet yra tiesiogiai susiję su tikslu nuslėpti mokesčius: neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimas (BK 220 str.), kontrabanda (BK 199 str. 1 d.), muitinės apgaulė (BK 199⁽¹⁾ str.), neteisėtas disponavimas akcizais apmokestinamomis prekėmis (BK 199⁽²⁾ str.), neteisėtas prekių neišvežimas iš Lietuvos Respublikos

(BK 200 str.), neteisėtas vertimasis ekonomine veikla (BK 202 str.) ir kt. Pvz., kasacinės instancijos teismo išplėstinė teisėjų kolegija pripažino pagrįstu VMI ieškinio priteisimą iš juridinio asmens, nuteisto pagal BK 200 str. (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-30-788/2017), nors šios nusikalstamos veikos sudėtis nenumato žalos valstybės biudžetui požymio“. Pavyzdžiui, baudžiamojoje byloje Nr. 1-21-949/2016 teismas nagrinėjo nusikalstamą veiką, kai neįsteigus ir neįregistravus juridinio asmens, nuo mokesčių administratorių (VMI ir „Sodros“) nuslėpus faktiškai vykdomos veiklos (verslo) formą ir iš to gautas pajamas bei mokėtinus mokesčius, versliškai ir stambiu mastu buvo verčiamasi komercine – mėsos gaminių – veikla. Šios veiklos pagrindu turėjo būti apskaičiuota ir sumokėta: „Sodrai“ – 12 121,03 Eur privalomojo socialinio draudimo ir valstybinio socialinio draudimo įmokų; VMI – 254 180 Eur pridėtinės vertės mokesčio. Baudžiamojoje byloje Nr. 1-47-898/2016 teismas nagrinėjo nusikalstamą veiką, kai vykdant neįregistruotą individualią veiklą ir pardavus 108 vilkikus (iš fizinių asmenų supirkus vilkikus ir juos įregistravus savo ar kitų asmenų vardais, pasinaudojant įregistruotų vežėjų firmų tarptautinio tranzito leidimais, vilkikus parduodant Rusijos Federacijoje), gauta 181 907,87 Eur pajamų ir į valstybės biudžetą nesumokėta 21 374 Eur gyventojų pajamų mokesčio. Teismas pripažino Šiaulių AVMI teisę į ieškinio patenkinimą, ir ji prisiteisė žalą atskirame civiliniame procese civilinėje byloje Nr. 2A-532-368/2017. ANK 127 straipsnyje numatyta administracinė atsakomybė nuo baudžiamosios atsakomybės pagal BK 202 straipsnį atribojama pagal du savarankiškus kriterijus – stambų mastą arba versliškumą, t. y. kai iš asmenų, kurie verčiasi komercine, ūkine, finansine ar profesine veikla neturėdami licencijos (leidimo), veiklos, kuriai reikalinga Lietuvos Respublikos įstatymuose numatyta licencija (leidimas), ar kitokiu neteisėtu būdu gaunamos pajamos (įplaukos) ar paskutinių dvylikos mėnesių pajamos (įplaukos), ar nustatyta tvarka neįtrauktų į apskaitą prekių vertė neviršija penkių šimtų bazinių bausmių ir nuobaudų dydžių (BBND). Atsižvelgiant į tai būtina įvertinti ir kvalifikuotos veikos, kuomet turtinė žalos dydis viršija 750 MGL, sudėties praplėtimą bei tokiai veikai proporcingos 7 metų sankcijos parinkimą.

4. Vertindami BK projekte siūlomus BK 208, 209, 2019 straipsnių pakeitimus atkreipiame dėmesį, kad šiuo metu praktikoje turtinė žala dažnu atveju gerokai viršija 300 MGL (15 000 Eur) mastą, todėl būtina įvertinti ir kvalifikuotos veikos, kai turtinės žalos dydis viršija 750 MGL, sudėties praplėtimą bei tokiai veikai proporcingos 7 metų sankcijos parinkimą.

5. Vertindami siūlomus BK 220 ir 221 straipsnių pakeitimus manome, kad siūloma 5 000 Eur riba asmeniui taikyti baudžiamąją atsakomybę yra neproporcinga padarytos veikos mastui ir pavojingumui. Tokia riba turi būti bent jau nuo 250 MGL, t. y. 12 500 Eur turtinės žalos valstybei dydžio. Atitinkamai kvalifikuota veika turi siekti nuo 750 MGL, t. y. 37 500 Eur.

6. BK projektu siūloma dekriminalizuoti BK 298 straipsnyje numatyta veiką – neteisėtą žemėnaudos riboženklį pakeitimą, atitinkamai ANK projektu siūloma į ANK įtraukti naują 113¹ straipsnį „Riboženklį ar geodezinio ženklą pakeitimas“ ir numatyti administracinę atsakomybę už neteisėtą riboženklį ar geodezinio ženklą pastatymą, pašalinimą ar nukėlimą. Manytina, kad minėtame ANK straipsnyje turėtų būti sukonkretinta, apie kokį riboženklį kalbama (pažymėtina, kad tiek iš BK išbraukiamo straipsnio dispozicijoje, tiek ANK 112 straipsnyje nurodytas žemėnaudos riboženklis, todėl siūlytina vartojamus terminus suvienodinti).

7. Atsižvelgdami į 2019-07-16 pakeistą BK 207 str. ir šio pakeitimo priežastis, siūlome papildyti Kriminalinės žvalgybos įstatymo 8 str. 1 d. pagrindus, t. y. papildyti BK 207 str. 2 d. nustatyta nusikalstama veika, dėl kurios būtų faktinis pagrindas taikyti kriminalinę žvalgybą.

Vidaus reikalų viceministras

Česlovas Mulma

D. Domarkas, tel. 271 8881, el. p. darius.domarkas@vrm.lt

J. Laskevičiūtė, tel. 271 8432, el. p. jurgita.laskeviciute@vrm.lt

A. Šaparnis, tel. 271 7269, el. p. andrius.saparnis@vrm.lt

D. Mažeikienė, tel. 271 7573, el. p. daina.mazeikiene@fntt.lt

FW: dėl teikiamų pastabų ir pasiūlymų

Jevgenijus Kuzma

Išsiųsta: 2020 m. sausio 22 d. 16:44

Kam: Teisingumo ministerija

Priedai: dėl teikiamų pastabų ir pa~1.pdf (250 KB)

Registruokit, prašau.

From: Vilma Uleckaitė [<mailto:vilma.uleckaite@teismas.lt>]

Sent: Tuesday, December 3, 2019 4:43 PM

To: info@teismai.lt; giedre.maslauskaite@teismai.lt

Cc: Jevgenijus Kuzma <j.kuzma@tm.lt>

Subject: dėl teikiamų pastabų ir pasiūlymų

Laba diena,

siunčiu Vilniaus apygardos teismo pasiūlymus (pastabas) dėl siūlomo teisinio reguliavimo pakeitimų.

Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininko patarėja
Vilma Uleckaitė

**LIETUVOS
TEISMAI**

Vilniaus apygardos teismas

Gedimino pr. 40/1, Vilnius

Tel. 870668357

El. p.vilma.uleckaite@teismas.lt

www.vat.lt

LIETUVOS RESPUBLIKA
TEISINGUMO MINISTERIJA
GAUTA
2020 m. 01 mėn. 22 d.
ER-1050

Handwritten signature: R. G. G. G.

VILNIAUS APYGARDOS TEISMAS

Biudžetinė įstaiga, Gėdimino pr. 40, 01501 Vilnius, tel. 8 706 68 369, faks. (8 5) 262 5645, el. p. vilniaus.apygardos@teismas.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas : 93312970

Nacionalinės teismų administracijos
Teisės ir administravimo departamento
Teisinio reguliavimo ir atstovavimo skyriui
el. p. info@teismai.lt

2019-12-03 Nr. TR-915
[2019-11-25

DĖL PASIŪLYMŲ (PASTABŲ) PATEIKIMO

Aisakydami į Jūsų 2019-11-25 elektroniniu paštu Vilniaus apygardos teismui pateiktą prašymą nurodyti pastabas dėl siūlomo teisinio reguliavimo pakeitimų (Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 147, 156, 157, 167, 176, 178, 181, 182, 183, 184, 190, 192, 196, 197, 199, 191-1, 191-2, 200, 202, 203, 204, 206, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224-1, 246, 248, 254, 255, 270, 272, 277, 278 ir 281 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 258-1, 282-2 ir 306-3 straipsniais ir kodekso 177-1, 185, 186 ir 298 straipsnių pripažinimo netekusiais galios, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 108, 109, 113, 115, 122, 125, 187, 291, 293 ir 423 straipsnių pakeitimo ir kodekso papildymo 107-1, 108-1, 113-1 ir 187-1 straipsniais, Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo Nr. XI-2234 8 straipsnio pakeitimo ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 122, 167 ir 225 straipsnių pakeitimo), nurodome, kad iš esmės visiems teikiamiems pasiūlymams pritariame ir teikiame papildomus pasiūlymus (pastabas):

1. Pastabos dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) projekto

Dėl BPK 225 straipsnio 1 dalies pakeitimo („1. Apygardos teismui teismoingos baudžiamosios bylos, kuriose asmenys kaltinami padarę sunkius ir labai sunkius nusikaltimus, išskyrus bylas, kuriose asmenys kaltinami padarę nusikaltimus, numatytus Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 135 straipsnio 1 dalyje, 149 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse, 150 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse, 178 straipsnio 3 4 dalyje, 180 straipsnio 2 ir 3 dalyse, 182 straipsnio 2 3 dalyje ir 260 straipsnio 1 ir 2 dalyse, taip pat bylos, kuriose kaltinamieji nusikalstamos veikos padarymo metu buvo Respublikos Prezidentu, Seimo ar Vyriausybės nariais, Konstitucinio Teismo teisėjais, teisėjais ar prokurorais.“)

Pritariame projekto pasiūlymui, pagal kurį apygardos teismams, kaip ir šiuo metu, nebus teismoingos baudžiamosios bylos dėl labai didelės (daugiau nei 750 MGL) vertės sukčiavimo. Taip pat turėtų būti reguliuojamas ir turto pasisavinimo bei išvaistymo teismoingumas. Pastebėtina, kad pagal projektą labai didelės (daugiau nei 750 MGL) vertės turto pasisavinimas (projekte numatyto BK 183 straipsnio 3 dalis) yra tokio paties pavojingumo, kaip ir labai didelės (daugiau nei 750 MGL) vertės sukčiavimas (sankcija analogiška – laisvės atėmimas iki 8 metų), o labai didelės (daugiau nei 750 MGL) vertės turto išvaistymas (projekte numatyto BK 184 straipsnio 3 dalis) yra netgi mažesnio

pavojingumo, nei labai didelės (daugiau nei 750 MGL) vertės sukčiavimas (sankcija mažesnė – laisvės atėmimas iki 7 metų).

Atsižvelgiant į tai, siūlome tokias alternatyvias BPK 225 straipsnio 1 dalies redakcijas:

1) „1. Apygardos teismui teismingos baudžiamosios bylos, kuriose asmenys kaltinami padarę sunkius ir labai sunkius nusikaltimus, išskyrus bylas, kuriose asmenys kaltinami padarę nusikaltimus, numatytus Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 135 straipsnio 1 dalyje, 149 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse, 150 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse, 178 straipsnio 3 4 dalyje, 180 straipsnio 2 ir 3 dalyse, 182 straipsnio 2 3 dalyje, 183 straipsnio 3 dalyje, 184 straipsnio 3 dalyje ir 260 straipsnio 1 ir 2 dalyse, taip pat bylos, kuriose kaltinamieji nusikalstamos veikos padarymo metu buvo Respublikos Prezidentu, Seimo ar Vyriausybės nariais, Konstitucinio Teismo teisėjais, teisėjais ar prokurorais.“

2) „1. Apygardos teismui teismingos baudžiamosios bylos, kuriose asmenys kaltinami padarę sunkius ir labai sunkius nusikaltimus, išskyrus bylas, kuriose asmenys kaltinami padarę nusikaltimus, numatytus Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 135 straipsnio 1 dalyje, 149 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse, 150 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse, 178 straipsnio 3 4 dalyje, 180 straipsnio 2 ir 3 dalyse, 182 straipsnio 2 ir 3 dalyje, 183 straipsnio 3 dalyje, 184 straipsnio 3 dalyje, 199¹ straipsnio 2 dalyje, 199² straipsnio 2 dalyje ir 260 straipsnio 1 ir 2 dalyse, taip pat bylos, kuriose kaltinamieji nusikalstamos veikos padarymo metu buvo Respublikos Prezidentu, Seimo ar Vyriausybės nariais, Konstitucinio Teismo teisėjais, teisėjais ar prokurorais“.

Toks pasiūlymas atitiktų BPK projekto esmę, kadangi BK 199 straipsnio 2 dalyje, 199¹ straipsnio 2 dalyje, 199² straipsnio 2 dalyje numatytų nusikaltimų pavojingumas mažesnis, nei BK 182 straipsnio 3 dalyje numatyto nusikaltimo pavojingumas.

3) „1. Apygardos teismui teismingos baudžiamosios bylos, kuriose asmenys kaltinami padarę sunkius ir labai sunkius ir sunkius nusikaltimus, išskyrus bylas, kuriose asmenys kaltinami padarę nusikaltimus, numatytus Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso XXXIII skyriuje 135 straipsnio 1 dalyje, 149 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse, 150 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse, 178 straipsnio 3 dalyje, 180 straipsnio 2 ir 3 dalyse, 182 straipsnio 2 dalyje ir 260 straipsnio 1 ir 2 dalyse, taip pat bylos, kuriose kaltinamieji nusikalstamos veikos padarymo metu buvo Respublikos Prezidentu, Seimo, ar Vyriausybės ar Savivaldybių tarybų nariais, Konstitucinio Teismo teisėjais, teisėjais ar prokurorais.

2. Baudžiamąsias bylas, kuriose asmenys kaltinami padarę labai sunkius nusikaltimus, už kuriuos numatyta laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmė, taip pat bylas, kuriose kaltinamieji nusikalstamos veikos metu buvo Respublikos Prezidentu, Seimo, ar Vyriausybės ar Savivaldybių tarybų nariais, Konstitucinio Teismo teisėjais, teisėjais ar prokurorais, nagrinėja apygardos teismo trijų teisėjų kolegija. Kitas baudžiamąsias bylas apygardos teisme nagrinėja vienas teisėjas, išskyrus atvejus, kai bylai nagrinėti apygardos teismo pirmininkas ar Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas sudaro trijų teisėjų kolegiją.

3. Apygardos teismas turi teisę priimti savo žinion kiekvieną baudžiamąją bylą, kuri teisminga tos apygardos apylinkės teismui.

4. Apygardos teismas priverčiamųjų medicinos priemonių skyrimo, numatyto šio Kodekso XXIX skyriuje, bylas nagrinėja pagal šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytas teisingumo taisykles“.

Taigi, kaip vieną iš alternatyvų siūlome, kad apygardos teismui būtų teismingos tik labai sunkių ir sunkių korupcinių nusikaltimų bylos.

2. Pastabos dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) projekto

Teikiamu projektu nusikalstamų veikų nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams (BK XXVIII skyrius) bei nusikalstamų veikų ekonomikai ir verslo tvarkai (BK XXXI skyrius) įtvirtintos dalykų vertės didinamos, neatsižvelgiant į BK sistemos reikalavimus ir susiformavusią teismų praktiką.

Atkreiptinas dėmesys, kad sunkių turtinio pobūdžio nusikaltimų (pagal projektą BK 178 straipsnio 4 dalis, 182 straipsnio 3 dalis, 183 straipsnio 3 dalis, 184 straipsnio 3 dalis) pavojingumas siejamas su labai didele dalyko verte, tai yra 750 MGL (37 500 Eur) dydį viršijančia suma. Šių nusikaltimų dalykas – neteisėtai užvaldytas, iššvaistytas atitinkamos vertės svetimas turtas.

Kita vertus, kontrabandos kaip sunkaus nusikaltimo (pagal projektą BK 199 straipsnio 2 dalis), taip pat su ja susijusių sunkių nusikaltimų (past. – BK 199¹, 199², 200 straipsnių 2 dalys) kvalifikuoto dalyko vertė siejama „tik“ su 500 MGL (25 000 Eur) dydį viršijančia suma. Vadovaujantis BK 212 straipsnio 2 dalimi, BK XXXI skyriaus 199, 199¹, 199² ir 200 straipsniuose nurodytų daiktų (prekių) vertė apskaičiuojama pagal jų muitinę vertę, įskaitant privalomus sumokėti mokesčius. Kitaip sakant, reali žala baudžiamojo įstatymo saugomam teisiniam gėriui yra dar mažesnio dydžio, nei dispozicijoje apibrėžta suma, ir iš esmės skiriasi nuo turtinių nusikaltimų sudėčių dalyko. Be to, šiame kontekste akcentuotina, kad kontrabandos nusikaltimas, priešingai nei materialiosios vagystės, sukčiavimo, turto iššvaistymo ar pasisavinimo sudėtyse, BK yra aprašytas formaliaja sudėtimi (past. – tai yra nesant padarinių požymių sudėtyje, inkriminuojamas paprasčiau).

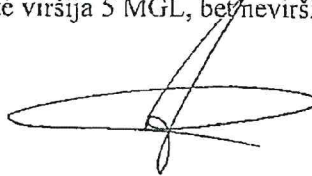
Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, taip pat į bausmių už kontrabandą skyrimo praktiką, galimai rodančią, kad šios nusikalstamos veikos pavojingumo pobūdis ir sankcija nekoreliuoja tarpusavyje, rekomenduojame proporcingai padidinti kvalifikuotos kontrabandos (pagal projektą BK 199 straipsnio 2 dalis) ir su ja susijusių sunkių nusikaltimų (past. – BK 199¹, 199², 200 straipsnių 2 dalys) dalykų vertę iki 1000 MGL (50 000 Eur) arba bent iki 750 MGL (37 500 Eur).

Manome, kad BK 182 straipsnio 3 dalyje, 183 straipsnio 3 dalyje, 184 straipsnio 3 dalyje būtina numatyti alternatyvą laisvės atėmimo bausmei – bent baudos skyrimo galimybę (panašiai, kaip ir projekto BK 199 straipsnio 2 dalyje). Tokiu atveju atsirastų ne tik galimybė teisingesnei bausmei, bet ir prielaida asmens prisipažinimui, kadangi tokiu atveju būtų galimybė priimti greitą procesinį sprendimą – teismo baudžiamąjį įsakymą.

Pritartina siūlomai BK 199 straipsnio (kontrabanda) redakcijai, kad pagal atskiras šio straipsnio dalis nebūtų kvalifikuojama Lietuvos Respublikos tam tikrų dopingo medžiagų kontrolės įstatyme nurodytų medžiagų, šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų, sprogstamųjų, radioaktyviųjų medžiagų ar kitų strateginių prekių, nuodingųjų, stipriai veikiančių, narkotinių, psichotropinių medžiagų arba narkotinių ar psichotropinių medžiagų pirmtakų (prekursorių) kontrabanda, o tai būtų įtvirtinta specialiosiose baudžiamojo įstatymo normose, reglamentuojančiose su minėtais dalykais susijusias veikas.

Be visų paminėtų pastabų bei pasiūlymų siūlome apsvarstyti BK 190 straipsnio pakeitimus, numatant, kad BK XXVIII skyriuje nurodytas turtas yra labai didelės vertės, kai jo vertė viršija 1000 MGL dydžio sumą, didelės vertės – kai jo vertė viršija 500 MGL dydžio sumą, bet neviršija 1000 MGL dydžio sumos, ir nedidelės vertės – kai jo vertė viršija 5 MGL, bet neviršija 10 MGL dydžio sumos.

Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas

Arūnas Budrys

**POLICIJOS DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS**

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai	2019-12-	Nr. 5-S-
	į 2019-11-18	Nr. 2T-1195
Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai	į 2019-11-22	Nr. 1D-5839

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pagal kompetenciją išnagrinėjo pateiktus derinti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 147, 156, 157, 167, 176, 178, 181, 182, 183, 184, 190, 192, 196, 197, 199, 191¹, 191², 200, 203, 204, 206, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224¹, 246, 248, 254, 255, 270, 272, 277, 278 ir 281 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 258¹, 282² ir 306³ straipsniais ir Kodekso 177¹, 185, 186 ir 298 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo (toliau – BK projektas), Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 108, 109, 113, 115, 122, 125, 187, 291, 293 ir 423 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 107¹, 108¹, 113¹ ir 187¹ straipsniais įstatymo (toliau – ANK projektas), Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 122, 167 ir 225 straipsnių pakeitimo įstatymo (toliau – BPK projektas) ir Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo Nr. IX-2234 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projektus (toliau visi kartu – Įstatymų projektai) ir teikia dėl jų pastabas bei pasiūlymus.

Dėl BK projekto

BK projekto 18 straipsnyje, kuriuo keičiamas Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 199 straipsnis, siūloma išbraukti 2 ir 4 dalis, t. y. eliminuoti kaip kvalifikuojančius nusikaltimo požymius kontrabandos objektus – dopingą, narkotikus, ginklus ir nusikaltimo sudėtį sieti tik su minimalaus gyvenimo lygio (MGL) dydžiais. Atkreiptinas dėmesys, kad pritarus minėtiems pasiūlymams, ikiteisminio tyrimo pareigūnai susidurs su problema, kaip tiksliai apskaičiuoti uždraustų civilinėje apyvartoje objektų vertę, nes tai bus vienintelis kvalifikuojantis nusikaltimo požymis. Atsižvelgdami į tai, kad dopingas, narkotikų platinimas, ginklai yra padidintos rizikos, aukščiausio pavojingumo šaltiniai, siūlomas pakeitimas gali lemti ne itin efektyvų šios nusikalstamos veikos tyrimą (gali atsirasti papildoma našta kvalifikuojant ir renkant įrodymus).

Dėl BK projekto 32 straipsnio, kuriuo keičiamas BK 222 straipsnis, ir 33 straipsnio, kuriuo keičiamas BK 223 straipsnis. Pažymėtina, kad kaltės susiejimas su pinigine mokesčių nesumokėjimo išraiška yra nustatytas BK 219, 220, 221 straipsniuose, o BK 222 ir 223 straipsniai buvo ir yra taikomi, kai dėl bet kurio pažeidimo finansų sistemai nėra galimybės nustatyti įmonės veiklos, jos turto, nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dydžio. Paminėtina, kad pagal dabartinę redakciją, nusikalstamos veikos dalykas pagal BK 222 ir 223 straipsnius yra ne turtas, su kuriuo atliekamos vėliau tinkamai neužfiksuojamos operacijos ar kurį siekiama neteisėtai įgyti tokias operacijas atliekant, o buhalterinės apskaitos dokumentai, kuriuose daromi melagingi įrašai arba neįrašomi reikiami duomenys. Be to, padariniai, su kuriais siejamas minėtų nusikaltimų baigtumas, yra ne finansinė, turtinė žala kitiems asmenims, o negalimumas nustatyti asmens veiklos, jo turto, nuosavo kapitalo ar įsipareigojimų dydžio ar struktūros. Pritarus siūlomiems pakeitimams, iš esmės pasikeistų BK 222 ir 223 straipsnių sampratos. Šių nusikalstamų veikų dalyku iš esmės taptų turtas; veikos rezultatas būtų išvengti

mokesčiai ir taip padaryta finansinė žala valstybei, nepriklausomai nuo kitų galimų pasekmių – negalimumo nustatyti asmens veiklos, jo turto, nuosavo kapitalo ar įsipareigojimų dydžio ar struktūros. Be to, pažymėtina, kad dažnu atveju būtų sudėtinga apskaičiuoti ir įrodyti išvengtų mokesčių dydį, todėl didelė dalis apgaulingos buhalterinės apskaitos atvejų taptų sunkiai ištiriami. Taip pat kyla rizika, kad asmenys ar įmonės, siekdami išvengti baudžiamosios atsakomybės ir apsunkinti galimą išvengtų mokesčių sumos įrodinėjimą, sąmoningai naikins ar slėps buhalterinės apskaitos dokumentus, žinodami, kad tokie veiksmai, neįrodžius išvengtų mokesčių sumos, savaime baudžiamosios atsakomybės neužtrauks. Sunaikinus buhalterinės apskaitos dokumentus ar jų dalį, taptų neįmanoma nustatyti asmens veiklos, turto, įsipareigojimų ir pan., taip pat ir valstybei mokėtinų mokesčių sumos. Taigi kyla rizika, kad aptarti straipsniai, pritarus pakeitimams, bus retai taikomi. Pažymėtina ir tai, kad pritarus aptariamiesiems pakeitimams, siekiant įrodyti apgaulingą ar aplaidų apskaitos tvarkymą ir tokiu būdu išvengtų daugiau kaip 150 MGL dydžio mokesčių, turės būti pradėtas ikiteisminis tyrimas. Nusikaltimų finansų sistemai tyrimai yra brangūs ir ilgai trunkantys dėl ilgai besitęsiančių revizijų terminų. O jei tyrimo metu paaiškėtų, kad nėra kvalifikuojančių nusikalstamos veikos požymių, byla greičiausiai būtų perkvalifikuota į administracinę nusižengimą.

Nepritariame siūlymui BK projekto 39 straipsnyje, kuriuo BK papildomas 258¹ straipsniu, apibrėžti didelio sprogstamųjų medžiagų kiekio sąvoką, nurodant konkretų jų kiekį gramais. Pažymėtina, kad sprogstamosios medžiagos gali būti skirtingos cheminės sudėties, skirtingo galingumo, pritaikomumo ir prieinamumo, todėl disponavimas tokiu pat kiekiu skirtingų sprogstamųjų medžiagų pagal savo pavojingumo laipsnį gali labai skirtis, be to, sprogdus tokioms medžiagoms nustatyti tikslų jų kiekį būtų apskritai neįmanoma. Konkretaus kiekio nurodymas gramais apsunkintų galimybę tinkamai pritaikyti baudžiamąjį įstatymą pagal realų nusikalstamos veikos pavojingumą. Atsižvelgdami į tai, siūlome didelį kiekį sprogstamųjų medžiagų vertinti ne pagal konkretų gramų skaičių, o vertinamuoju požymiu pagal nusikalstamos veikos pavojingumą atitinkamu atveju.

Įstatymų projektų aiškinamojo rašto 13 punkte teigiama, kad rengiant Įstatymų projektus, buvo įvertinti šių metų pradžioje suinteresuotų institucijų teikti pasiūlymai, susiję su valstybės baudžiamosios politikos švelninimu, tačiau nėra pateikta informacija, dėl kokių priežasčių buvo atsižvelgta ne į visus gautus pasiūlymus rengiant Įstatymų projektus. Atsižvelgdami į tai, pakartotinai siūlome dekriminalizuoti BK 154 straipsnį („Šmeižimas“). Atkreiptinas dėmesys, kad nors policijos įstaigos gauna daug pranešimų dėl galimo šmeižimo, tačiau dažniausiai pranešimuose nurodyti veiksmai savo turiniu ir (ar) pavojingumu lygiu neatitinka BK 154 straipsnyje numatytos nusikalstamos veikos požymių, todėl priimami nutarimai atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą. Integruotos baudžiamojo proceso informacinės sistemos duomenimis, 2018 metais policijos įstaigose dėl BK 154 straipsnyje numatytos nusikalstamos veikos buvo priimti 758 nutarimai atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, o pradėti buvo tik 189 ikiteisminiai tyrimai. Pažymėtina, kad beveik pusė jų, t. y. 90 iš pradėtų ikiteisminių tyrimų, buvo nutraukti Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 3 straipsnio 1 dalies 1 punkto pagrindu konstatavus, kad nebuvo padaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių. Teismų praktikoje yra pasisakyta, kad „šmeižimo turinį sudaro tikrovės neatitinkančios informacijos, galinčios paniekinti ar pažeminti kitą žmogų, ar pakirsti pasitikėjimą juo, paskleidimas. Bendrąja prasme informacija reiškia žinią, t. y. faktų ir duomenų konstatavimą apie reiškinius, įvykius, asmens veiksmus, savybes. Faktams ir duomenims taikomas tiesos kriterijus, jų egzistavimas gali būti patikrintas įrodymais ir objektyviai nustatytas. Kvalifikuojant veiką pagal BK 154 straipsnį, svarbu atriboti informaciją (faktus ir duomenis) nuo nuomonės. Nuomonė yra kokių nors faktų supratimas, vertinimas, požiūris į faktus ir vertybes, komentarai, pastabos. Nuomonė yra subjektyvi, jai netaikomas tiesos kriterijus, tačiau ji turi remtis faktais ir turi būti pateikiama sąmoningai neiškreipiant duomenų. Už nuomonės apie tam tikrus realius faktus ar įvykius paskleidimą baudžiamoji atsakomybė pagal šią normą nekyla. Šmeižimas yra tyčinis nusikaltimas, todėl teismas privalo nustatyti ne tik tai, kad buvo paskleista tikrovės neatitinkanti informacija, kuri žemina kito asmens garbę ir orumą, bet ir tai, kad kaltininkas suvokė tokias šios informacijos savybes (neatitiktį tikrovei ir žeminantį pobūdį) ir norėjo taip veikti, siekė paskleisti būtent tokią informaciją“ (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis Nr. 2K-32-699/2016). Manytina,

kad asmeninių teisinių gėrių, tokių kaip garbė ir orumas, abstraktumas, reliatyvumas ir subjektyvumas, labai apsunkina šmeižimo nusikalstamos veikos sudėties objektyviųjų požymių nustatymą ir aiškinimą praktikoje, o pats neteisėtas veikimas neatitinka *ultima ratio* taikymo principų. Atsižvelgdami į tai manome, kad asmenų teisių ir vertybių apsauga aptartu aspektu gali būti tinkamai užtikrinta Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.24 straipsnyje („Asmens garbės ir orumo gynimas“) nustatyta tvarka.

Dėl BPK projekto

Atsižvelgdami į BK 122 straipsnio („Suėmimo skyrimo pagrindai ir sąlygos“) 1 dalies 1 ir 2 punktų, 2, 3, 6, 7, 8 dalių nuostatas ir į tai, kad dėl suėmimo visais atvejais sprendžia teismas BK 123 straipsnio nustatyta tvarka, siūlome išbraukti BK 122 straipsnio 4 dalį.

Papildomai pažymėtina, kad prie inicijuojamos BK Specialiosios dalies normų sisteminės peržiūros, siekiant kompleksiskai spręsti aptariamą klausimą, būtinas ir platesnis baudžiamojo proceso procedūrų tobulinimo klausimo sprendimas, t. y. dėl šių procedūrų paprastinimo, siekiant, kad tokiu būdu sutrumpėtų ikiteisminių tyrimų terminai, būtų užtikrintas baudžiamojo proceso ekonomiško ir atsakomybės neišvengiamumo principų įgyvendinimas. Pagrindiniai svarstyti pasiūlymai šiuo aspektu yra:

1. Procesinius veiksmus fiksuoti vaizdo filmavimo įranga, dokumentuose fiksuoti tik esmines aplinkybes, atsisakant detalaus dokumentavimo, pažodinio proceso dalyvio parodymų fiksavimo ir pan. Nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris leistų ikiteisminio tyrimo metu efektyviai ir rezultatyviai naudoti technines priemones – proceso metu darant vaizdo ir (ar) garso įrašą, protokole būtų fiksuojamas trumpas proceso veiksmo turinys ir tyrimui svarbios aplinkybės, tokiu būdu būtų racionaliai išnaudojamas pareigūnų laikas, nedubliuojama proceso metu surinkta reikšminga informacija, produktyviai atliekami proceso veiksmai naudojant nuotoline garso ir vaizdo perdavimo priemones.

2. Įtvirtinti vertėjo, kuris yra teismo, prokuratūros ar ikiteisminio tyrimo įstaigos darbuotojas, atsakomybę pagal BK 235 straipsnį už melagingą ar žinomai neteislingą vertimą pagal einamas pareigas, atsisakant perteklinio įstaigos vertėjo įspėjimo prieš kiekvieną ikiteisminio tyrimo veiksmą.

3. Svarstyti galimybę, kad skausmo sukėlimo ir nežymaus sveikatos sutrikdymo atvejais išvadą galėtų teikti bet kuris medicininių žinių turintis darbuotojas (taip pat ir dirbantis policijoje). Šiuo metu specialisto išvadas bylose dėl asmeniui galbūt padarytų įvairaus pobūdžio kūno sužalojimų, teikia ir sveikatos sutrikdymo laipsnį, vadovaudamiesi galiojančiu teisiniu reglamentavimu, nustato tik medicinos ekspertai.

4. Siūlome numatyti, kad atliekant daug epizodų turinčių bylų ikiteisminius tyrimus bei teisminį nagrinėjimą ir kvalifikavus vieną epizodą, kitos analogiškos veikos nebūtų išsamiai aprašinėjamos (pranešime apie įtarimą ir procesinių sprendimų dokumentuose numatant analogiją (pvz., įrodžius 1 telefoninio sukčiavimo atvejį ir pagal išsklotines matant kitus 50 atvejų, būtų galima nuteisti už visus epizodus kartu).

5. Paprastinti kardomųjų ir procesinių prievartos priemonių sankcionavimą, naudoti nuotolinio ryšio įrangą, atsisakant įtariamųjų vežiojimo iš vienos vietos į kitą.

6. Atsisakyti perteklinės ikiteisminių tyrimų, kai nenustatytas įtariamasis, bet atlikti visi būtini proceso veiksmai, stabdymo procedūros. Siūlome svarstyti galimybę naikinti ikiteisminio tyrimo sustabdymo institutą, t. y. atsisakyti tarpinio proceso sprendimo, apibrėžti ikiteisminio tyrimo, kai aktyvūs proceso veiksmai neatliekami, sąlygas ir susieti BPK nustatytų terminų skaičiavimą tik su aktyvaus ikiteisminio tyrimo, kai reikšmingi duomenys renkami ir įforminami BPK nustatyta tvarka, stadija. Įtvirtinti nuostatą, kad jeigu ikiteisminio tyrimo metu visi reikiami proceso veiksmai atlikti ir išnaudotos visos galimybės nustatyti nusikalstamą veiką padariusį asmenį, tačiau toks asmuo nenustatytas arba yra paskelbta įtariamojo paieška, ikiteisminio tyrimo terminas skaičiuojamas nuo to momento, kai bus nustatytas nusikalstamą veiką padaręs asmuo arba surastas ieškomas įtariamasis, arba ikiteisminio tyrimo metu paaiškės naujų aplinkybių.

7. Nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris leistų prokurorui nuspręsti, kuri baudžiamosios bylos medžiagos dalis gali būti reikalinga nagrinėjant bylą, ir teismui perduoti tik tokią baudžiamosios bylos medžiagą.

Atkreiptinas dėmesys, kad siekiant kai kurių aptartų tikslų, 2018 m. sausio 16 d. Lietuvos Respublikos Seime registruotas Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 43, 170, 176, 179, 183, 188 straipsnių pakeitimo ir 3¹ straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektas (reg. Nr. XIIP-1591). Siūlytina BPK projektą sujungti su minėtu projektu ir papildyti anksčiau įvardytais aspektais.

Dėl ANK projekto

Siūlome tikslinti Įstatymų projektų aiškinamojo rašto 5 punktą (numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta). Pažymėtina, kad pritarus Įstatymų projektams ir atsakomybę už tam tikras nusikalstamas veikas iš BK perkeltiant į Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksą (toliau – ANK), atitinkamai daugės administracinių nusižengimų (padidinus pavogto ar pagrobto turto vertę iki 5 bazinių bausmių ir nuobaudų dydžių, prognozuotinas vagysčių ir pagrobto turto realizavimo atvejų daugėjimas). Paminėtina ir tai, kad Įstatymų projektų aiškinamajame rašte nėra aptariami ir siūlomi papildomi mechanizmai, kurie galėtų kompensuoti atsakomybės sušvelninimą ir tinkamai užtikrintų taikomos atsakomybės rezultatą bei atsakomybės neišvengiamumo principo pasiekimą apskritai. Manytume, kad ANK turėtų būti numatyta daugiau administracinių nusižengimų teisenos užtikrinimo prievartos priemonių, kurias naudojant administracinių nusižengimų tyrimai galėtų būti atliekami efektyviau (atkreiptinas dėmesys, kad ne visais atvejais skiriamos baudos leidžia pasiekti norimą rezultatą, t. y. atgrasyti asmenis (ypač vartojančius narkotines medžiagas, niekur nedirbančius, neturinčius jokio turto ir atitinkamai nesumokančius baudų) nuo pažeidimų darymo). Pažymėtina, kad Administracinių nusižengimų registro duomenimis, per 2019 metų tris ketvirčius policijos įstaigose už veiką, numatytą ANK 108 straipsnyje („Smulki vagystė, sukčiavimas, turto pasisavinimas ar iššvaistymas“), paskirta (9 933 baudos) 2 029 216 Eur baudų, sumokėta – 42 323 Eur baudų (iš paskirtų 9 933 baudų sumokėta 416), t. y. tik 2,1 proc. nuo paskirtų baudų. Bendrai visų įstaigų ir institucijų už tą patį laikotarpį paskirtos baudos pagal ANK yra 26 290 982 Eur, sumokėta – 12 795 752 Eur, t. y. 49 proc. nuo visų paskirtų baudų (Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos duomenimis).

Policijos generalinio komisaro pavaduotojas

Rimantas Bobinas

Ieva Naruševičienė, tel. (8 5) 271 9732, el. p. ieva.naruseviciene@policija.lt

Eglė Maziliauskienė, tel. (8 5) 271 9875, el. p. egle.maziliauskiene@policija.lt

#877131 2019-12-10

LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSISIEKIMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 17, LT-01505 Vilnius, tel. (8 5) 261 2363,
faks. (8 5) 212 4335, el. p. sumin@sumin.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188620589

Lietuvos Respublikos teisingumo
ministerijai

Į 2019-11-18 Nr. (1.36) 2T-1195

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Susisiekimo ministerija, pagal kompetenciją įvertinusi išvadoms pateiktus Lietuvos respublikos baudžiamojo kodekso 147, 156, 157, 167, 176, 178, 181, 182, 183, 184, 190, 192, 196, 197, 199, 191¹, 191², 200, 202, 203, 204, 206, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224¹, 246, 248, 254, 255, 270, 272, 277, 278 ir 281 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 258¹, 282² ir 306³ straipsniais ir Kodekso 177¹, 185, 186 ir 298 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo (toliau – BK projektas), Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 108, 109, 113, 115, 122, 125, 187, 291, 293 ir 423 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 107¹, 108¹, 113¹ ir 187¹ straipsniais įstatymo, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 122, 167 ir 225 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo Nr. XI-2234 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projektus (toliau – Įstatymų projektai) informuoja, kad esminių pastabų Įstatymų projektams neturi.

Tačiau atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 2 straipsnio 35 dalyje nustatytą motorinės transporto priemonės apibrėžimą, siūlome Lietuvos Respublikos BK projekto 45 straipsniu papildomo BK 282² straipsnio 3 dalį tikslinti ir išdėstyti ją taip:

„3. Šio skyriaus 281 straipsnyje nurodytos kelių transporto priemonės yra ~~visų rūšių~~ automobiliai, **motorinės transporto priemonės**, traktoriai, kitos savaeigės mašinos, troleibusai, ~~motociklai~~ ir kitos mechaninės transporto priemonės.“

Viceministras

Vladislav Kondratovič

LIETUVOS TEISĖS INSTITUTAS

Biudžetinė įstaiga, Ankštoji g. 1A, LT-01109 Vilnius Tel./faks.: (8 5) 249 7591,
el. p. info@teise.org

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 111952785

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

2020-01-09 Nr. 2R-5 - (1.10)
Į 2019 m. lapkričio 18 d. el. raštą

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ PAKETO

Informuojame, kad išvadą dėl įstatymų projektų teikėme 2019-02-25 raštu Nr. 2R-59-(1.9).
Naujų išvadų neteiksime, todėl prašome vadovautis pastabomis, pateiktomis minėtame rašte.

Mokslinė sekretorė
laikinais einanti direktoriaus pareigas

Ingrida Mačernytė-Panomariovienė

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. 8 706 63661, faks. 8 706 63663, el. p. info@am.lt, <http://am.lrv.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

2019-12

Nr.

Į 2019-11-18

Nr. (1.36)2T-1195

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Aplinkos ministerija pagal kompetenciją išnagrinėjo Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 147, 156, 157, 167, 176, 178, 181, 182, 183, 184, 190, 192, 196, 197, 199, 191¹, 191², 200, 202, 203, 204, 206, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224¹, 246, 248, 254, 255, 270, 272, 277, 278 ir 281 straipsnių pakeitimo, Kodekso papildymo 258¹, 282² ir 306³ straipsniais ir Kodekso 177¹, 185, 186 ir 298 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 108, 109, 113, 115, 122, 125, 187, 291, 293 ir 423 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 107¹, 108¹, 113¹ ir 187¹ straipsniais įstatymo, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 122, 167 ir 225 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo Nr. XI-2234 8 straipsnio pakeitimo įstatymų projektą (toliau – Įstatymų projektai). Informuojame, kad pastabų ir pasiūlymų Įstatymų projektams neturime.

Aplinkos ministerijos kancleris

Arminas Mockevičius

V. Kod, 8 687 22178, el. p. viktorija.kod@am.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS GENERALINĖ PROKURATŪRA

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

2019-12- Nr. 17.2.-

DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ NR. 19-13569, 19-13573, 19-13577, 19-13575

Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, susipažinusi su pateiktais derinti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 147, 156, 157, 167, 176, 178, 181, 182, 183, 184, 190, 192, 196, 197, 199, 191-1, 191-2, 200, 202, 203, 204, 206, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224-1, 246, 248, 254, 255, 270, 272, 277, 278 ir 281 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 258-1, 282-2 ir 306-3 straipsniais ir Kodekso 177-1, 185, 186 ir 298 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektu Nr. 19-13569 (toliau – ir BK pakeitimo projektas), Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 108, 109, 113, 115, 122, 125, 187, 291, 293 ir 423 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 107-1, 108-1, 113-1 ir 187-1 straipsniais įstatymo projektu Nr. 19-13573 (toliau – ir ANK pakeitimo projektas), Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 122, 167 ir 225 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu Nr. 19-13577 ir Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo Nr. XI-2234 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu Nr. 19-13575, teikia šias pastabas.

Dėl BK pakeitimo projekto

1. Pritariame siūlomiems BK 156, 177, 183, 184, 186, 196, 199¹, 199², 200, 204, 246, 254, 255, 272, 277, 278, 298, 306³ straipsnių pakeitimams.

2. Pritariame siūlomiems BK 167 straipsnio (Neteisėtas informacijos apie privatų asmens gyvenimą rinkimas) pakeitimams, tačiau siūlome ANK numatyti atsakomybę dėl informacijos apie privatų asmens gyvenimą rinkimą, neturint sistemiškumo požymio.

3. Nepritariame siūlomai BK 176 straipsnio (Darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimas) formuluotei. Ši formuluotė yra abstrakti ir kyla neaiškumų, ar sunkių padarinių sąvoka apima tik gyvybės netekimą ir sunkų sveikatos sutrikdymą asmeniui ar asmenims, ar ir nesunkius sveikatos sužalojimus, bet dideliame skaičiui asmenų. Neaišku, kaip bus atribojamas „sunkių padarinių“ požymis nuo „kitokių sunkių padarinių“ požymio. Siūlome sukonkretinti nelaimingų atsitikimų „sunkius padarinius“. Šiuo metu praktikoje BK 176 straipsnis taikomas tik esant sunkiems nelaimingo atsitikimo padariniams (gyvybės atėmimas, sunkus sveikatos sutrikdymas, poveikis sveikatai dideliame žmonių skaičiui ir pan.).

4. Nepritariame siūlomiems BK 178 straipsnio 3 dalies (Vagystė) nuostatų pakeitimams, kuriais panaikinamas automobilis kaip vagystę kvalifikuojantis požymis. Pagal siūlomą reglamentavimą, asmuo pagrobęs automobilį, kurio vertė mažesnė nei 15000 eurų (didelės vertės svetimo turto pagrobimas), būtų baudžiamas mažesne bausme nei asmuo, įvykdęs vagystę viešojoje vietoje, kai buvo pagrobta daugiau nei 150 eurų. Atsižvelgdami į tai, siūlome automobilio vagystę palikti BK 178 straipsnio 2 dalies dispozicijoje.

5. Nepritariame siūlomiems BK 181 straipsnio (turto prievartavimas) pakeitimams, nes šio straipsnio 2 ir 3 dalyse vartojamos skirtingos sąvokos. BK 181 straipsnio 2 dalyje vartojama sąvoka „didelė turtinė žala“, o 3 dalyje – „labai didelės vertės turtas“. Taip pat siūlome šiame straipsnyje numatyti kvalifikuojančius požymius – didelės vertės turto prievartavimą ir labai didelės vertės turto

prievartavimą, analogiškai kaip yra kituose skirsnio straipsniuose (vagystė, sukčiavimas, turto pasisavinimas, iššvaistymas).

6. Iš esmės pritariame siūlomiems BK 182 straipsnio (Sukčiavimas) pakeitimams, tačiau taip pat siūlome papildyti 182 straipsnį 3 dalimi ir ją išdėstyti taip:

„Tas, kas apgaule savo ar kitų naudai įgijo labai didelės vertės svetimą turtą ar turtinę teisę arba didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčias vertybes arba išvengė **labai** didelės vertės turtinės prievolės, arba ją panaikino, arba sukčiavo dalyvaudamas organizuotoje grupėje, baudžiamas laisvės atėmimu iki aštuonerių metų.”

7. Nepritariame BK 185 straipsnio (Radinio pasisavinimas) pakeitimo projektui ir manome, kad reikėtų atsisakyti šios veikos dekriminalizavimo, nes pagal šį straipsnį traukiami atsakomybėn taip vadinami „juodieji archeologai“, neteisėtai kasinėjantys pilkapius, piliakalnius. Dekriminalizavimas skatintų tokios veiklos nebaudžiamumą.

8. Iš dalies pritariame siūlomam BK 190 straipsnio (Turto vertės išaiškinimas) pakeitimui.

Generalinė prokuratūra ir Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos parengė ir 2019 m. lapkričio mėn. Lietuvos Respublikos Seimui pateikė Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 202, 203, 207, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223 ir 224-1 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą, kuriame, be kitų pakeitimų, siūloma keisti ir sumas, kurias viršijus žala būtų laikoma didele ir labai didele. Laikydami nuoseklios pozicijos siūlome didele turtine žala laikyti žalą, kai jos dydis viršija 250 MGL, labai didele žala, kai jos dydis viršija 750 MGL. Atitinkamai siūlome reglamentuoti turto vertę – didele laikyti nuo 250 MGL ir labai didele – nuo 750 MGL. Nedidelei turtinei žalai ir nedidelės vertės turtui siūlome taikyti ribas nuo 3 MGL iki 10 MGL.

Nesutinkame su argumentu, kad BK nurodyti MGL dydžiai nesikeitė 20 metų. Nuo 2015 m. sausio 1 d. įsigaliojo BK 190 straipsnio pakeitimas. Šiuo metu nedidelės vertės turtu laikomas turtas, kurio vertė yra nuo 3 iki 5 MGL, iki 2015-01-01 nedidelės vertės turtu buvo laikomas turtas – kai jo vertė neviršijo 1 MGL dydžio sumos. Taip pat Vyriausybės nutarimu nuo 2019 m. sausio 1 d. buvo padidintas bazinis bausmių ir nuobaudų dydis nuo 37,66 eurų iki 50 eurų.

9. Iš dalies nepritariame 192 straipsnio (Literatūros, mokslo, meno kūrinių ar gretutinių teisių objekto neteisėtas atgaminimas, neteisėtų kopijų platinimas, gabenimas ar laikymas) 2 dalies paketui ir siūlome palikti 250 MGL dydžio sumą.

10. Nepritariame siūlomiems BK 199 straipsnio (Kontrabanda) pakeitimams. Kaip matyti, siūlomi teisiniu reglamentavimu siekiama visiškai eliminuoti baudžiamąją atsakomybę už nuodingųjų, stipriai veikiančių, narkotinių, psichotropinių medžiagų arba narkotinių ar psichotropinių medžiagų pirmtakų (prekursorių), dopingo medžiagų kontrolės įstatyme nurodytų medžiagų, šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų, sprogstamųjų, radioaktyvių medžiagų ar kitų strateginių prekių gabenimą kontrabandos būdu per Lietuvos Respublikos valstybės sieną.

Tokiam teisiniam mechanizmui nepritartina, kadangi esame įsipareigoję ne tik nustatyti baudžiamąją atsakomybę už tam tikrų daiktų gabenimą ir kitą jų neteisėtą disponavimą šalies viduje, tačiau ir už Europos Sąjungos (toliau - ES) išorinės sienos kontrolę.

Europos Parlamento ir Tarybos 2013 m. spalio 9 d. reglamente (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas (OL L 269, 2013 10 10, p. 1) numatyta, kad muitinė, visų pirma, atsako už Sąjungos tarptautinės prekybos priežiūrą, tuo prisidedama prie sąžiningos ir atviros prekybos skatinimo, vidaus rinkos išorės aspektų, bendrosios prekybos politikos ir kitų su prekyba susijusių bendrųjų Sąjungos politikos sričių priemonių įgyvendinimo, taip pat prie visos tiekimo grandinės saugumo užtikrinimo. Numatyta, kad muitinis tikrinimas, tai konkretūs veiksmai, kuriuos muitinė atlieka, siekdama užtikrinti, kad būtų laikomasi muitų teisės aktų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių prekių, vežamų tarp Sąjungos muitų teritorijos ir už šios teritorijos ribų esančių

šalių ar teritorijų, įvežimo, išvežimo, vežimo tranzitu, gabenimo, saugojimo ir galutinio vartojimo, taip pat ne Sąjungos prekių ir prekių, kurioms taikoma galutinio vartojimo procedūra, laikymo Sąjungos muitų teritorijoje ir gabenimo joje tvarką.

Muitinė, taip pat kaip ir Valstybės sienos apsaugos tarnyba, įgyvendina teisės aktų pažeidimų prevenciją, išaiškinimą ir tyrimą, pagal savo kompetenciją koordinuoja veiksmus, susijusius su Europos Sąjungos išorinės sienos apsauga.

Kaip teigiamą pavyzdį galima pateikti neteisėto valstybės sienos perėjimo kvalifikavimą, kai baudžiamojon atsakomybėn traukiamas tik išorinę ES sieną perėjęs asmuo, tuo tarpu, vidinių sienų pažeidimas nelaikytinas baudžiamosios teisės dalyku. Minėta pozicija remiasi tuo pačiu teisiniu principu – išorinių sienų bendrumu, jų svarba ir įgyvendinama bendru teisės aktu - Šengeno sienų kodeksu.

Analogiškas modelis galėtų būti taikomas ir kontrabandos teisiniui reglamentavimui, nes taip pat taikomas bendras teisės aktas - Europos Parlamento ir Tarybos 2013 m. spalio 9 d. reglamentu (ES) 952/2013 patvirtintas Sąjungos muitinės kodeksas, reglamentuojantis trečiosios šalies teritoriją, nepriklausančią prie Bendrijos muitų teritorijos.

Atsižvelgdami į tai siūlome palikti šiuos požymius kaip kvalifikuojančius, tačiau baudžiamąją atsakomybę numatyti tik už išorinės ES sienos kirtimą (jei prekės atkeliauja iš trečiosios šalies teritorijos). Jei prekės keliautų per ES vidines sienas, atsakomybė už baudžiamąją kontrabandą būtų perteklinė, pakaktų ir neteisėto disponavimo, kuris būtų realizuotas per kitus baudžiamojo kodekso straipsnius.

Nepritartina siūlymui dvigubai didinti ribą, nuo kurios kontrabandos nusikaltimas laikytinas sunkiu.

11. Siūlome papildyti BK 202 straipsnį (neteisėtas vertimasis ūkine, komercine, finansine ar profesine veikla) nauja 2 dalimi ir ją išdėstyti taip:

„2. Tas, kas padarė šio straipsnio 1 dalyje numatytą veiką padarydamas labai didelę turtinę žalą valstybei,

baudžiamas bauda arba laisvės atėmimu iki septynerių metų.“

Buvusias 202 straipsnio 2 ir 3 dalis laikyti atitinkamai 3 ir 4 dalimis.

12. Siūlome pakeisti BK 203 straipsnio (Neteisėta juridinio asmens veikla) 2 dalį. Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos duomenimis, 2017 m. liepos 12 d. vien Vilniaus mieste buvo adresų, kuriais užregistruota 50–100 įmonių, pvz.: S. gatvės name X – 391 įmonė; A. gatvės name X, bute Y – 246 įmonės; P. gatvės name X, bute Y – 245 įmonės; L. gatvės name X – 225 įmonės; P. gatvės name X – 181 įmonė; J. gatvės name X – 168 įmonės. Be to, per 2017 m. sausio – gruodžio mėn. atliekamuose ikiteisminiuose tyrimuose, susijusiuose su sukčiavimu pridėtinės vertės mokesčio mokėjimo srityje, nustatytos 102 įmonės, nevykdančios veiklos. Taigi, šios neigiamos tendencijos mastas ir žala Lietuvos finansų sistemai tikrai žymūs.

Taip pat ryški tendencija, kai neteisėtai veiklai nuslėpti naudojami kitų subjektų įsteigti juridiniai asmenys. Juridinis asmuo kitiems asmenims perleidžiamas perleidžiant akcijų paketą (dažniausiai – 100 proc.). Atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu BK 203 straipsnio 2 dalies dispozicijoje numatytas tik juridinio asmens įsteigimas ar vadovavimas jam, siūloma išplėsti šio straipsnio 2 dalies dispoziciją alternatyvia veika – kito ūkio subjekto įsteigto juridinio asmens įsigijimas ir naudojimas neteisėtai veiklai nuslėpti.

Už BK 203 straipsnio 2 dalyje numatytą nusikalstamą veiką asmuo baudžiamas bauda arba areštu, arba laisvės atėmimu iki dvejų metų. Įvertinus šių dienų realijas, siūloma nustatyti proporcingą mokesčių nusikalstamų veikų diferencijavimą pagal pavojingumo laipsnį, t. y. nustatyti sankciją – bauda arba areštas, arba laisvės atėmimas iki trejų metų.

Atsižvelgdami į tai siūlome pakeisti BK 203 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Tas, kas įsteigė, įsigijo ar vadovavo juridiniam asmeniui, naudojamam neteisėtai veiklai nuslėpti,

baudžiamas bauda arba areštu, arba laisvės atėmimu iki ~~dvejų~~ **trejų** metų.“

13. Nepritariame siūlomam BK 206 straipsnio (Apgaulingas pareiškimas apie juridinio asmens veiklą) pakeitimui, kadangi kredito ir paskolos davėjas gali būti ne tik bankas.

14. Siūlome pakeisti 207 straipsnį (Kreditinis sukčiavimas).

Teismų praktika BK 182 straipsnio (Sukčiavimas) nusikalstamą veiką nuo 207 straipsnio (Kreditinis sukčiavimas) atiboja pagal tai, ar galima patvirtinti arba paneigti išankstinės apgaulės buvimą ar nebuvimą, taip pat pagal stadijas.

Nagrinėjant nusikalstamų veikų, susijusių su neteisėtu ES lėšų panaudojimu, padarymo mechanizmą, matyti, kad šie nusikaltimai buvo išaiškinti ar nutraukti, ES paramą administruojančiai įstaigai pateikus paraišką gauti ES paramą arba pateikus mokėjimo prašymą dėl patirtų išlaidų kompensavimo su išlaidas patvirtinančiais dokumentais. Būtent konkrečių veiksmų atlikimas nulemia ir jų kvalifikavimą, nustatant, kokia buvo daromos nusikalstamos veikos stadija (rengimosi, pasikėsimo ar įvykdymo).

Nustatydami nusikalstamų veikų, susijusių su neteisėtu ES paramos gavimu ir panaudojimu, stadijas, teismai atsižvelgia į ES paramą reglamentuojančių teisės aktų specifiką bei Civilinio kodekso 1.66 straipsnio nuostatą, kad paramos sutartis yra sąlyginis sandoris, ir jis tam tikrų teisių arba pareigų atsiradimą, pasikeitimą ar pabaigą daro priklausomą nuo tam tikrų sąlygų buvimo ar nebuvimo. Pagal teismų praktiką pats paraiškos padavimas nesuteikia teisės gauti tokią paramą ar subsidiją. Net ir pasirašius sutartį dėl paramos, bet nepateikus mokėjimo prašymo su atitinkamais dokumentais dėl patirtų išlaidų kompensavimo, teisė gauti ES paramos lėšas neatsiranda. Paraiškos padavimas ir net paramos sutarties pasirašymas nelaikomi pavojingu kėsinimusi, kuriuo tiesiogiai pradėtas daryti nusikaltimas. Pavojingas kėsinimasis galimas tik pateikus prašymą NMA kompensuoti patirtas išlaidas.

Toks nusikalstamos veikos pradėjimo momento vertinimas (tik kai pateiktas prašymas kompensuoti patirtas išlaidas) labai komplikuoja išankstinės apgaulės įrodinėjimą (ji dar nėra nusikaltimas, bet jos vertinimas būtinas siekiant ją įrodyti) ir dėl to gana dažnai veikos kvalifikuojamos pagal žymiai mažesnį pavojingumo laipsnį – BK 207 straipsnio 1 dalyje numatytą kreditinį sukčiavimą.

Atsižvelgiant į tai, kad tokios veikos yra tiesiogiai susijusios su Lietuvai skirta ES parama ir kenkia Lietuvos prestižui, jos neturėtų būti prilyginamos nesunkiam nusikaltimui, už kurį taikoma tik bauda arba areštas, arba laisvės atėmimas iki trejų metų. Dėl to projektu siūloma įtvirtinti tokios nusikalstamos veikos pavojingumui ir mastui prilygstančią bausmę – laisvės atėmimą iki ketverių metų, o jei bus nustatyta, kad padarius BK 207 straipsnio 1 dalyje numatytą veiką visgi buvo padaryta daugiau kaip 750 MGL (37 500 Eur), t. y. labai didelė, turtinga valstybei ar Europos Sąjungos institucijai, tarptautinei viešajai organizacijai arba kitam juridiniam ar fiziniam asmeniui, – tokia veika taps kvalifikuota, ir už ją bus numatyta bauda arba laisvės apribojimas, arba areštas, arba laisvės atėmimas iki bauda arba laisvės atėmimas iki septynerių metų.

Atsižvelgdami į tai, siūlome pakeisti 207 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„207 straipsnis. Kreditinis sukčiavimas

„1. Tas, kas apgaule gavo kreditą, paskolą, tikslinę paramą, subsidiją, dotaciją, laidavimo ar banko garantijos raštus arba kitus kreditinius įsipareigojimus,

baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki **ketverių** metų.

2. Tas, kas apgaule gavo tikslinę paramą, subsidiją ar dotaciją ir dėl to valstybės ar Europos Sąjungos institucija, tarptautinė viešoji organizacija arba kitas juridinis ar fizinis asmuo patyrė labai didelės turtingos žalos,

baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki septynerių metų.

3. Už šiame straipsnyje numatytas veikas atsako ir juridinis asmuo.“

15. Siūlome pakeisti BK 208 (Skolininko nesąžiningumas), 209 (Nusikalstamas bankrotas) ir 212 (Sąvokų išaiškinimas) straipsnius.

Per paskutinius 17 metų nei skolininko nesąžiningumo, nei nusikalstamo bankroto dispozicijos ir sankcijos už tokių veikų padarymą nesikeitė, nors kito ir infliacija, ir ekonominiai reiškiniai.

Statistiniai duomenys rodo, kad kreditorinių reikalavimų (įsiskolinimų) sumos beveik visais atvejais smarkiai viršijo BK 212 straipsnio 1 dalyje numatytą didelės turtinės žalos ribą (daugiau kaip 150 MGL, t. y. 7 500 Eur).

Taigi, 2003 m. BK 208 ir 209 straipsniuose kriminalizuotų veikų nusikalstamas pavojingumas neteko tokio laipsnio, už kurį būtų galima taikyti kraštutinę priemonę – baudžiamąją atsakomybę, todėl šios veikos turi būti prilyginamos BK uždraustoms nusikalstamoms veikoms. Dėl to siūlytina keisti šių dienų realijų neatitinkantį šių straipsnių dispozicijos turinį, nes akivaizdu, kad nuo to priklauso ir kitų minėtų veikų objektyvieji ir subjektyvieji požymiai.

LAT yra pažymėjęs, kad nors įstatymų leidėjas nenurodo, kokio dydžio turtinės žalos padarymas likusiems kreditoriams reiškia baudžiamosios atsakomybės pagal BK 208 straipsnio 1 dalį atsiradimą, bet BK 208 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą teisinį reguliavimą aiškinant kartu su teisiniu reguliavimu, nustatytu BK 205 straipsnyje, 206 straipsnio 2 dalyje, 209, 211 straipsniuose, teigtina, kad paprastai ir esant skolininko nesąžiningumui (BK 208 str. 1 d.) kreditoriams turi būti padaroma didelė turtinė žala, t. y. 150 MGL dydžio sumą viršijanti žala. Tam tikrais atvejais, atsižvelgiant į nukentėjusių kreditorių skaičių, jų turtinę padėtį, patenkintų kreditorinių reikalavimų bei bendrą kreditorinių išipareigojimų dydį ir kitas reikšmingas aplinkybes, turtine žala BK 208 straipsnio 1 dalies prasme laikytina ir mažesnio dydžio turtinė žala. Būtent žalos dydis yra vienas iš kriterijų, pagal kurį skolininko nesąžiningumas kaip nusikaltimas (BK 208 str. 1 d.) atibojamas nuo civilinio delikto. Tačiau ir šiuo atveju, sprendžiant dėl BK 208 straipsnio 1 dalies taikymo, reikia įvertinti tai, ar minėtų veikų pripažinimas nusikaltimu atitinka jau minėtus iš Konstitucinio Teismo ir LAT jurisprudencijos kylančius imperatyvus, pavyzdžiui, turi būti atsakyta į klausimą, ar baudžiamosios atsakomybės taikymas tokiu atveju būtų proporcingas padarytos veikos pavojingumui.

Dėl to siūlome veikas diferencijuoti į mokestinės (civilinės) ir baudžiamosios atsakomybės, ir tai atitiks jų suderinamumą pagal pavojingumo laipsnį turtinės žalos kreditoriams aspektu, pavyzdžiui:

1. Iki 250 MGL kreditorinių reikalavimų (įsiskolinimų) suma – turtinės žalos kreditoriams dydis nustatomas (konstatuojant tyčinio bankroto faktą) ir atsakomybė taikoma Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo ir (ar) Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka.

2. Nuo 250 MGL kreditorinių reikalavimų (įsiskolinimų) suma – didelės turtinės žalos kreditoriams dydis nustatomas (konstatuojant nusikalstamo bankroto faktą) ir atsakomybė taikoma BK nustatyta tvarka. Atitinkamai nusikalstamą skolininko nesąžiningumą ir nusikalstamą bankrotą atitiktų nuo 750 MGL padaryta labai didelė turtinė žala kreditoriams.

3. Padidinti BK 212 straipsnio 1 dalyje nustatytą didelės turtinės žalos dydį, vietoj 150 MGL (7 500 Eur) nustatant 250 MGL (12 500 Eur). Ši riba būtų proporcinga tokio pobūdžio nusikalstamų veikų mastui. Be to, būtų užtikrintas *ultima ratio* principas ir baudžiamojon atsakomybėn būtų traukiami tik tie asmenys, kurie padarė baudžiamajai atsakomybei kilti adekvačią turtinę žalą – nuo 250 MGL (nuo 12 500 Eur).

4. Papildyti BK 212 straipsnį labai didelės turtinės žalos sąvoka, nustatant, kad labai didelė turtinė žala yra 750 MGL (37 500 Eur).

Pažymėtina, kad šių nusikalstamų veikų atskleidimo, tyrimo ir įrodinėjimo procesas yra sudėtingas ir ilgas, o galimybė taikyti Baudžiamojo proceso kodekse numatytas tyrimui svarbias procesines priemones kvalifikuojant BK 208 ir 209 straipsniuose numatytas nesunkias nusikalstamas veikas nėra numatyta. Todėl siūloma, diferencijavus veikas, diferencijuoti pagal veikos pavojingumo laipsnį ir sankcijas, t. y. BK 208 ir 209 straipsniuose numatytų nusikalstamų veikų kvalifikavimą papildyti didelės ir labai didelės žalos kreditoriams kriterijais, ir atitinkamai pagal pavojingumo laipsnį proporcingai nustatyti sankcijas: už didelės turtinės žalos (daugiau kaip 250 MGL) kreditoriams padarymą nustatyti iki ketverių metų laisvės atėmimo bausmę (tai bus pagrindas

tokią veiką traktuoti kaip apysunkį nusikaltimą); už labai didelės turtinės žalos (daugiau kaip 750 MGL) kreditoriams padarymą – iki septynerių metų laisvės atėmimo bausmę (tai bus pagrindas tokią veiką traktuoti kaip sunkų nusikaltimą). Siūlomų sankcijų dydis laikytinas adekvačiu tokioms veikoms ir bausmės paskirčiai.

Atsižvelgdami į tai, siūlome pakeisti BK 208, 209 ir 212 straipsnius ir juos išdėstyti taip:

„208 straipsnis. Skolininko nesąžiningumas

1. Tas, kas dėl savo sunkios ekonominės padėties ar nemokumo, kai akivaizdžiai grėsė bankrotas, neturėdamas galimybės patenkinti visų kreditorių reikalavimų, patenkino tik vieno ar keleto iš jų reikalavimus arba užtikrino vieno ar kelių kreditorių reikalavimus ir dėl to padarė **didelę turtinę žalosą** likusiems kreditoriams,

baudžiamas bauta arba laisvės atėmimu iki ~~dvejų~~ **ketverių** metų.

2. Tas, kas padarė šio straipsnio 1 dalyje numatytą veiką padarydamas labai didelę turtinę žalą likusiems kreditoriams,

baudžiamas bauta arba laisvės atėmimu iki septynerių metų.

2.3. Tas, kas dėl savo sunkios ekonominės padėties ar nemokumo, kai akivaizdžiai grėsė bankrotas, paslėpė, iššvaistė, perleido, pervedė į užsienį ar nepateisinamai pigiai pardavė turtą, kuris galėjo būti pateiktas skoloms padengti, ir dėl to padarė **didelę turtinę žalosą** kreditoriams,

baudžiamas bauta arba laisvės atėmimu iki ~~trejų~~ **ketverių** metų.

4. Tas, kas padarė šio straipsnio 3 dalyje numatytą veiką padarydamas labai didelę turtinę žalą kreditoriams,

baudžiamas bauta arba laisvės atėmimu iki septynerių metų.

3. 5. Už šiame straipsnyje numatytas veikas atsako ir juridinis asmuo.“

„209 straipsnis. Nusikalstamas bankrotas

1. Tas, kas sąmoningai blogai valdydamas įmonę nulėmė jos bankrotą ir dėl to padarė didelės turtinės žalos kreditoriams,

baudžiamas **bauta arba** laisvės atėmimu iki ~~trejų~~ **ketverių** metų.

2. Tas, kas padarė šio straipsnio 1 dalyje numatytą veiką padarydamas labai didelę turtinę žalą kreditoriams,

baudžiamas bauta arba laisvės atėmimu iki septynerių metų.“

„212 straipsnis. Sąvokų išaiškinimas

1. Šiame skyriuje nurodyta didelė turtinė žala yra ~~150~~ **250** MGL dydžio sumą viršijanti žala.

2. Šiame skyriuje nurodyta labai didelė turtinė žala yra **750 MGL dydžio sumą viršijanti žala.**

~~3.~~ 3. Šio skyriaus 199, 199¹, 199² ir 200 straipsniuose nurodytų daiktų (prekių) vertė apskaičiuojama pagal jų muitinę vertę, įskaitant privalomus sumokėti mokesčius.

~~3.~~ 4. Šio skyriaus 201 straipsnyje nurodyti naminiai stiprūs alkoholiniai gėrimai yra alkoholiniai gėrimai, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija viršija 18 procentų.

4. 5. Šiame skyriuje nurodyti juridiniai asmenys yra bet kokie juridiniai asmenys, išskyrus valstybę, savivaldybę, valstybės ir savivaldybės instituciją ir įstaigą bei tarptautinę viešąją organizaciją.“

16. siūlome pakeisti BK 219 straipsnį (Mokesčių nesumokėjimas).

Pagal galiojančio BK 219 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatytas nusikalstamų veikų dispozicijas asmenys gali būti traukiami baudžiamojon atsakomybė už tai, kad pateikę deklaraciją arba nustatyta tvarka patvirtintą ataskaitą ar kitą dokumentą laiku nesumokėjo pagal juos apskaičiuotų mokesčių (iki 10 MGL (iki 500 Eur) – BK 219 str. 3 d., nuo 10 MGL iki 500 MGL (nuo 500 Eur iki 25 000 Eur) – BK 219 str. 1 d.). Akivaizdu, kad 500 Eur nesumokėtų mokesčių neatitinka tokio pavojingumo laipsnio, dėl kurio asmeniui reikėtų taikyti kraštutinę priemonę – baudžiamąją atsakomybę. Tokio pavojingumo nesiekia ir iki 100 MGL nesumokėtų mokesčių dydis – 5000 Eur. Todėl, siekiant užtikrinti *ultima ratio* principą, siūloma diferencijuoti BK 219 straipsnyje numatytas nusikalstamas

veikas pagal realų jų pavojingumo laipsnį, kad turtinės žalos iki 250 MGL nustatymas ir išieškojimas būtų vykdomas ANK ar Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo nustatyta tvarka.

Dekriminalizavus BK 219 straipsnio 1 ir 3 dalyse numatytas nusikalstamas veikas ir už mokesčių iki 250 MGL (iki 12 500 Eur) nesumokėjimą nustačius administracinę atsakomybę, tikslinga ANK papildyti 187¹ straipsniu, nustatant deklaracijas, nustatyta tvarka patvirtintas ataskaitas ar kitus dokumentus privalantiems pateikti asmenims maksimalų sankcijos dydį iki 5 000 Eur (tai sudaro 100 MGL). Šis administracinio nusižengimo sunkumas skirtųsi pagal nesumokėtų mokesčių dydį: iki 100 MGL – pagal ANK 187¹ straipsnio 1 dalį, o nuo 100 iki 250 MGL – pagal ANK 187¹ straipsnio 2 dalį. Be to, siūloma nustatyti baudžiamąją atsakomybę už mokesčių nuo 250 MGL (12 500 Eur) iki 750 MGL (37 500 Eur) nesumokėjimą, papildant BK 219 straipsnio 1 dalies dispoziciją nesumokėtų mokesčių už daugiau kaip 250 MGL suma. Nustačius, kad padarius BK 219 straipsnio 1 dalyje numatytą nusikalstamą veiką nesumokėta daugiau kaip 750 MGL (37 500 Eur) mokesčių, tokia veika taptų kvalifikuota, o už jos padarymą būtų numatyta bauda arba laisvės atėmimas iki septynerių metų. Tuo tikslu BK 219 straipsnio 2 dalyje reikėtų nustatyti papildomą bausmės rūšį – baudą.

Ne tik LAT, bet ir žemesnės instancijos teismų praktikoje nurodoma, kad už BK 219 straipsnyje numatytas nusikalstamas veikas asmenys gali būti traukiami baudžiamojon atsakomybėn tik tuo atveju, kai nustatoma, kad jie turėjo visas galimybes vykdyti savo pareigą, t. y. buvo mokūs. Tačiau pasitaiko atvejų, kai Valstybinė mokesčių inspekcija su pranešimu dėl mokesčių nesumokėjimo kreipiasi į ikiteisminio tyrimo įstaigas, prieš tai neįvertinusi įmonės būklės ir galimybes įvykdyti šią prievolę. Tokiais atvejais pradedamas ikiteisminis tyrimas ir paskiriamas ūkinės finansinės veiklos tyrimas, kad būtų galima nustatyti įmonės mokumą.

Atsižvelgiant į tai, kad tokia sąlyga buvo nustatyta iki 2003 m. galiojusiam BK (nesumokėjimas laiku mokesčių po dokumentų pateikimo dėl priežasčių, nesusijusių su nemokumu), siekiant aiškiai nustatyti nusikalstamos veikos dispozicijos turinį, taip pat optimizuoti tyrimą, žmoniškųjų ir finansinių išteklių valdymą, siūloma praplėsti BK 219 straipsnio dispoziciją būtina sąlyga, kad fizinis ar juridinis asmuo buvo mokus.

Atsižvelgdami į tai, siūlome pakeisti BK 219 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„219 straipsnis. Mokesčių nesumokėjimas

1. Tas, kas pateikęs deklaraciją arba nustatyta tvarka patvirtintą ataskaitą ar kitą dokumentą **būdamas mokus** laiku nesumokėjo pagal juos apskaičiuotų **daugiau kaip 250 MGL dydžio** mokesčių po to, kai valstybės įgaliota institucija priminė apie pareigą sumokėti mokesčius, **nesumokėjo jam apskaičiuotų daugiau kaip 250 MGL dydžio mokesčių,**

baudžiamas bauda arba laisvės atėmimu nuo dvejų **iki ketverių metų.**

2. Tas, kas padaręs šio straipsnio 1 dalyje numatytą veiką nesumokėjo jam apskaičiuotų daugiau kaip **500-750 MGL dydžio mokesčių,**

baudžiamas **bauda arba** laisvės atėmimu iki šešerių **septynerių metų.**

~~3. Tas, kas padaręs šio straipsnio 1 dalyje numatytą veiką nesumokėjo jam apskaičiuotų ne daugiau kaip 10 MGL dydžio mokesčių, padarė baudžiamąjį nusižengimą ir~~

~~baudžiamas viešaisiais darbais arba bauda, arba laisvės apribojimu.~~

~~4. 3. Už šiame straipsnyje numatytas veikas atsako ir juridinis asmuo.“~~

17. Siūlome pakeisti BK 220 (Neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimas) ir 221 straipsnius (Deklaracijos, ataskaitos ar kito dokumento nepateikimas).

Pagal dabartines BK 220 ir 221 straipsnių dispozicijas, juose numatyti nusikaltimai yra formalieji ir laikomi baigtais nuo to momento, kai valstybės įgaliotoms institucijoms pateikiami neteisingi duomenys (ataskaitos, deklaracijos) arba jie laiku nepateikiami siekiant išvengti daugiau kaip 100 MGL, 500 MGL ar 750 MGL mokesčių (nepriklausomai nuo to, ar kilo pasekmių ir buvo padaryta žalos). Įvedus turtinės žalos valstybei nesumokėtų mokesčių pavidalu elementą, veika taptų materialiaja ir būtų laikoma baigta tik tada, kai sueitų terminas mokesčiams sumokėti ir dėl to atsirastų žala (ji nebūtinai turi sutapti su deklaracijos pateikimo momentu). Todėl tokia konstrukcija būtų ydinga teisės normų konstravimo požiūriu.

Siekiant tinkamai ir proporcingai nustatyti nusikalstamų veikų ekonomikai ir verslo tvarkai bei finansų sistemai pavojingumo lygius, siūloma keisti tik minėtuose straipsniuose nustatytų siekiamų nuslėpti mokesčių dydžius, atsižvelgiant į kituose šio skyriaus straipsniuose nustatytus dydžius, leidžiančius atriboti baudžiamąją atsakomybę ir kvalifikuojančias nusikalstamas veikas.

Atsižvelgdami į tai, siūlome pakeisti BK 220 ir 221 straipsnius ir juos išdėstyti taip:

„220 straipsnis. Neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimas

1. Tas, kas siekdamas išvengti mokesčių, kurių suma viršija ~~100~~**250** MGL, įrašė į deklaraciją arba į nustatyta tvarka patvirtintą ataskaitą ar kitą dokumentą žinomai neteisingus duomenis apie asmens pajamas, pelną, turtą ar jų naudojimą ir pateikė juos valstybės įgaliotai institucijai,

baudžiamas bauda arba laisvės atėmimu iki ketverių metų.

2. Tas, kas padarė šio straipsnio 1 dalyje numatytą veiką, kai mokesčių suma viršija 750 MGL arba dalyvaudamas organizuotoje grupėje,

baudžiamas **bauda arba** laisvės atėmimu iki aštuonerių metų.

3. Už šiame straipsnyje numatytas veikas atsako ir juridinis asmuo.“

„221 straipsnis. Deklaracijos, ataskaitos ar kito dokumento nepateikimas

1. Tas, kas siekdamas išvengti daugiau kaip ~~100~~**250** MGL dydžio mokesčių ar kitokių įmokų teisės aktų nustatyta tvarka laiku nepateikė valstybės įgaliotai institucijai deklaracijos arba nustatyta tvarka patvirtintos ataskaitos ar kito dokumento apie asmens pajamas, pelną ar turtą po to, kai ši valstybės institucija raštu priminė apie pareigą juos pateikti,

baudžiamas bauda arba laisvės atėmimu iki ketverių metų.

2. Tas, kas padarė šio straipsnio 1 dalyje numatytą veiką, kai mokesčių ar kitokių įmokų suma viršija ~~500~~**750** MGL,

baudžiamas **bauda arba** laisvės atėmimu ~~nuo dvejų iki šešių~~ **septynerių** metų.

3. Už šiame straipsnyje numatytas veikas atsako ir juridinis asmuo.“

18. Nepritariame siūlomiems BK 222 straipsnio (Apgaulingas apskaitos tvarkymas) ir 223 straipsnio (Aplaidus apskaitos tvarkymas) pakeitimams. Šių nusikaltimų tikslas yra ne tik mokesčių slėpimas, jais gali būti padaryta ir turtinė žala (pvz. akcininkams ir klientams). Taip pat konstatuotina, kad panaikinus dispozicijos dalį “negalima visiškai ar iš dalies nustatyti asmens veiklos, jo turto, nuosavo kapitalo ar įsipareigojimų dydžio ar struktūros” atsirastų teisinė spraga, kai visiškas apskaitos netvarkymas nebus baudžiamas, nes bus neįmanoma nustatyti, ar buvo nuslėpta daugiau nei 150 MGL dydžio mokesčių.

Siūlome pakeisti BK 222 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„222 straipsnis. Apgaulingas apskaitos tvarkymas

1. Tas, kas apgaulingai tvarkė teisės aktų reikalaujamą buhalterinę apskaitą, paslėpė, sunaikino ar sugadino apskaitos dokumentus, **arba tyčia jų neišsaugojo, arba netvarkė teisės aktų reikalaujamos buhalterinės apskaitos**, jeigu dėl to negalima visiškai ~~ar iš dalies~~ nustatyti asmens veiklos, jo turto, nuosavo kapitalo ar įsipareigojimų dydžio ar struktūros **arba padaryta didelė turtinė žala valstybei ar kitiems asmenims**,

baudžiamas bauda arba areštu, arba laisvės atėmimu iki ketverių metų.

2. Tas, kas padarė šio straipsnio 1 dalyje numatytą veiką padarydamas labai didelę turtinę žalą valstybei ar kitiems asmenims,

baudžiamas bauda arba laisvės atėmimu iki septynerių metų.

~~2.~~ 3. Už šiame straipsnyje numatytas veikas atsako ir juridinis asmuo.“

Siūlome pakeisti BK 223 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„223 straipsnis. Aplaidus apskaitos tvarkymas

1. Tas, kas privalėjo tvarkyti, bet netvarkė teisės aktų reikalaujamos buhalterinės apskaitos arba aplaidžiai tvarkė teisės aktų reikalaujamą buhalterinę apskaitą, arba įstatymų nustatytą laiką nesaugojo buhalterinės apskaitos dokumentų, jeigu dėl to negalima visiškai ~~ar iš dalies~~ nustatyti asmens veiklos, jo turto, nuosavo kapitalo ar įsipareigojimų dydžio ar struktūros **arba padaryta didelė turtinė žala valstybei ar kitiems asmenims;**

baudžiamas viešaisiais darbais arba bauda, arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki dvejų metų.

2. Tas, kas padarė šio straipsnio 1 dalyje numatytą veiką padarydamas labai didelę turtinę žalą valstybei ar kitiems asmenims,

baudžiamas bauda arba laisvės atėmimu iki ketverių metų.

2. 3. Už šiame straipsnyje numatytas veikas atsako ir juridinis asmuo.

4. Asmuo atsako pagal šį straipsnį tik tais atvejais, kai jame numatytos veikos padarytos dėl neatsargumo.“

19. Nepritariame 224¹ straipsnio (Sąvokų išaiškinimas) pakeitimui. Siūlome 224¹ straipsnio 2 dalį palikti nepakeistą, nurodant, jog turtinė žala, turtinė nauda yra didelė, kai dydis viršija 250 MGL. Taip pat siūlome papildyti straipsnį labai didelės turtinės žalos ir labai didelės turtinės naudos sąvokomis, nurodant jog labai didelė turtinė žala, labai didelė turtinė nauda yra tada, kai dydis viršija 750 MGL.

Siūlome pakeisti 224¹ straipsnį ir jį išdėstyti taip:

224¹ straipsnio pakeitimas

Pakeisti 224¹ straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„224¹ straipsnis. Sąvokų išaiškinimas

1. Šio skyriaus 216 straipsnyje nurodytas nusikalstamu būdu gautas turtas yra tiesiogiai ar netiesiogiai iš nusikalstamos veikos gautas bet kokio pavidalo turtas.

2. Šio skyriaus 217, 218, **222, 223** straipsniuose nurodyta turtinė žala, turtinė nauda yra didelė, kai jos vertė viršija 250 MGL dydžio sumą.

3. Šio skyriaus 222, 223 straipsniuose nurodyta turtinė žala yra labai didelė, kai jos vertė viršija 750 MGL dydžio sumą.

3- 4. Šio skyriaus 217 straipsnyje nurodyta viešai neatskleista informacija suprantama taip, kaip ji apibrėžta 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 596/2014 dėl piktnaudžiavimo rinka (Piktnaudžiavimo rinka reglamentas) ir kuriuo panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/6/EB ir Komisijos direktyvos 2003/124/EB, 2003/125/EB ir 2004/72/EB 7 straipsnio 1–4 dalyse, ir gali būti viešai atskleidžiama tik šio reglamento 17 straipsnyje nustatyta tvarka.“

20. Nepritariame siūlomam BK 248 straipsnio (Sąvokų išaiškinimas) pakeitimui. Siūlome palikti didelės vertės turto ir didelės turtinės žalos dydį 250 MGL viršijančią dydžio sumą.

21. Neprieštaraujame siūlomam BK 254 straipsnio (Šaunamojo ginklo, šaudmenų, sprogmenų ar sprogstamųjų medžiagų pagrobimas) pakeitimui, tačiau nesuprantamas pakeitimo motyvas, nes sąvokos daugiau kaip du ir ne mažiau kaip tris yra tapačios.

22. Nepritariame BK 258¹ straipsnio (Sąvokų išaiškinimas) projektui. BK pakeitimo projekte numatyta, kad BK 253 (Neteisėtas disponavimas šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis) ir 254 (Šaunamojo ginklo, šaudmenų, sprogmenų ar sprogstamųjų medžiagų pagrobimas) straipsniuose nurodytas šaudmenų kiekis yra didelis, kai jų kiekis viršija 100 vienetų. Tačiau rengėjai nepaaiškino ir nepagrindė, kodėl dideliu kiekiu šaudmenų siūlo laikyti būtent 100 vienetų viršijantį kiekį. Neteisėtas disponavimas šaunamaisiais ginklais ir šaudmenimis ar jų pagrobimas kelia didelį pavojų žmogaus, visuomenės ir valstybės saugumui, o pagal naujausią Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką dideliu šaudmenų kiekiu laikoma ir 60 vienetų šovinių (LAT 2019-10-29 nutartis kasacinėje byloje Nr. 2K-234-895/2019). Todėl siūlome dideliu šaudmenų kiekiu laikyti kiekį, viršijantį 50 vienetų.

23. Nepritariame siūlomam BK 270 straipsnio (Aplinkos apsaugos arba gamtos išteklių naudojimo, arba statinių, kuriuose naudojamos ar saugomos pavojingos medžiagos arba kuriuose yra potencialiai pavojingų įrenginių ar atliekami potencialiai pavojingi darbai, priežiūros ar naudojimo

taisyklių pažeidimas) pakeitimo projektui. Nėra aiškūs pakeitimo tikslai ir priežastys, pakeitimas nėra pagrįstas.

24. Iš dalies pritariame siūlomiems BK 281 straipsnio (Kelių transporto eismo saugumo ar transporto priemonių eksploatavimo taisyklių pažeidimas) pakeitimams. Pritariame BK 281 straipsnio 1 dalies dekriminalizavimui, tačiau nepritariame BK 281 straipsnio 8 dalies ir 9 dalies perkėlimui į naują BK 282² straipsnį (sąvokų išaiškinimas), kadangi šios sąvokos – BK 281 straipsnio 8 dalies (neblaivumo požymis) ir BK 281 straipsnio 9 dalies (kelių transporto priemonės) taikomi ne bendrai XXXIX skyriui, o tik BK 281 straipsniui. Perkėlus šias sąvokas į atskirą visam XXXIX skyriui taikoma sąvokų išaiškinimo straipsnį gali kilti neaiškumų dėl BK 278 (Transporto priemonių ar kelių, juose esančių įrenginių netinkama priežiūra ar remontas) ir BK 280 (Transporto priemonių ar kelių, juose esančių įrenginių sugadinimas) straipsniuose vartojamos „transporto priemonės“ sąvokos.

25. Nepritariame BK 282² straipsnio (Sąvokų išaiškinimas) projektui. Projekte siūloma konkretizuoti (formalizuoti) didelės ir labai didelės žalos vertinamuosius požymius, nustatant MGL dydžius (nuo 300 MGL iki 750 MGL – didelė žala, virš 750 MGL – labai didelė žala). Manome, kad toks žalos dydžio formalizavimas visų BK XXXIX skyriuje numatytų nusikalstamų veikų atžvilgiu nėra tinkamas, nes, pvz., BK 281 (Kelių transporto eismo saugumo ar transporto priemonių eksploatavimo taisyklių pažeidimas) straipsnio 2 dalyje nurodytas požymis – didelė žala, sietinas išimtinai su nukentėjusiam asmeniui padaryta didele žala, kuri negali būti formalizuota, nes, atsižvelgiant į konkrečios bylos aplinkybes, skirtingiems nukentėjusiems to paties dydžio (piniginė išraiška) padaryta žala gali būti skirtingai vertinama (vienam didelė, kitam nedidelė ir pan.). Taigi abejotinas siūlymas taikyti formalizuotą žalos dydį (MGL dydžiais) visoms minėtame BK skyriuje numatytoms nusikalstamoms veikoms.

Dėl ANK pakeitimo projekto

Teikiame susijusius siūlymus dėl ANK 187 straipsnio (Ataskaitų, deklaracijų ar kitų mokesčių administratoriaus funkcijoms įgyvendinti reikalingų dokumentų ir duomenų pateikimo tvarkos pažeidimas), 187¹ straipsnio (Mokesčių nesumokėjimas) ir 205 straipsnio (Buhalterinę apskaitą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimas) pakeitimų

1. Siūlome pakeisti ANK 187 straipsnio 3 ir 4 dalis ir jas išdėstyti taip:

„3. Deklaracijų arba nustatyta tvarka patvirtintų ataskaitų ar kitų dokumentų ir duomenų apie fizinio ar juridinio asmens pajamas, pelną ar turtą nepateikimas mokesčių administratoriui, siekiant išvengti mokesčių ar kitokių įmokų, kurių suma neviršija dviejų šimtų penkiasdešimt bazinių bausmių ir nuobaudų dydžių, po to, kai ši institucija raštu priminė apie pareigą juos pateikti,

užtraukia baudą pateikti deklaracijas, nustatyta tvarka patvirtintas ataskaitas ar kitus dokumentus ir duomenis privalantiems asmenims nuo dviejų šimtų iki vieno tūkstančio keturiasdešimt eurų.“

„4. Duomenų apie fizinio ar juridinio asmens pajamas, pelną, turtą ar jų naudojimą, žinant, kad jie neteisingi, įrašymas į deklaracijas, nustatyta tvarka patvirtintas ataskaitas arba į kitus mokesčių administratoriui ar kitai valstybės įgaliotai institucijai pateikiamus dokumentus, siekiant išvengti mokesčių, kurių suma neviršija dviejų šimtų penkiasdešimt bazinių bausmių ir nuobaudų dydžių,

užtraukia baudą pateikti deklaracijas, nustatyta tvarka patvirtintas ataskaitas ar kitus dokumentus privalantiems asmenims nuo šešių šimtų penkiasdešimt iki šešių tūkstančių eurų.“

2. Siūlome papildyti ANK 187-1 straipsniu ir jį išdėstyti taip:

„187¹ straipsnis. Mokesčių nesumokėjimas

1. Pagal pateiktą deklaraciją arba nustatyta tvarka patvirtintą ataskaitą ar kitą dokumentą apskaičiuotų ne daugiau kaip 100 MGL bazinių bausmių ir nuobaudų dydžių mokesčių, kurie už tikrinamąjį laikotarpį turėjo būti sumokėti pagal įstatymus, nesumokėjimas po to, kai valstybės įgaliota institucija priminė apie pareigą sumokėti mokesčius,

užtraukia baudą pateikti deklaracijas, nustatyta tvarka patvirtintas ataskaitas ar kitus dokumentus privalantiems asmenims nuo vieno tūkstančio iki dviejų tūkstančių eurų.

2. Pagal pateiktą deklaraciją arba nustatyta tvarka patvirtintą ataskaitą ar kitą dokumentą apskaičiuotų ne daugiau kaip 250 MGL dydžio mokesčių nesumokėjimas po to, kai valstybės įgaliota institucija priminė apie pareigą sumokėti mokesčius,

užtraukia baudą pateikti deklaracijas, nustatyta tvarka patvirtintas ataskaitas ar kitus dokumentus privalantiems asmenims nuo dviejų tūkstančių aštuonių šimtų iki penkių tūkstančių eurų.“

3. Siūlome pakeisti ANK 205 straipsnio 4, 5 ir 6 dalis ir jas išdėstyti taip:

„4. Aplaidus buhalterinės apskaitos tvarkymas, kai dėl to nesumokama nuo penkiasdešimt iki dviejų šimtų penkiasdešimt bazinių bausmių ir nuobaudų dydžių mokesčių, kurie už tikrinamąjį laikotarpį turėjo būti sumokėti pagal įstatymus,

užtraukia baudą nuo vieno tūkstančio aštuonių šimtų dvidešimt iki trijų tūkstančių devynių šimtų eurų.“

„5. Apgaulingas buhalterinės apskaitos tvarkymas, kai dėl to padaroma nuo dešimt iki penkiasdešimt bazinių bausmių ir nuobaudų dydžių turtinės žalos valstybei ar kitiems asmenims,

užtraukia baudą nuo keturių tūkstančių iki penkių tūkstančių penkių šimtų devyniasdešimt eurų.“

„6. Apgaulingas buhalterinės apskaitos tvarkymas, kai dėl to padaroma nuo penkiasdešimt iki dviejų šimtų penkiasdešimt bazinių bausmių ir nuobaudų dydžių mokesčių, kurie už tikrinamąjį laikotarpį turėjo būti sumokėti pagal įstatymus,

užtraukia baudą nuo penkių tūkstančių dviejų šimtų iki šešių tūkstančių eurų.“

Generalinis

prokuroras

Evaldas Pašilis

Greta Bruzgienė, tel. (8 5) 266 2310, el. p. greta.bruzgiene@prokuraturos.lt

**MUITINĖS DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS**

Originalas siunčiamas
nebus

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai
Gedimino pr. 30, 01104 Vilnius

2019-12-03 Nr. (4.5.) 3B-9777
2019-11-18 Nr. (1.36)2T-1195

Kopija
Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
Lukiškių g. 2, 01512 Vilnius

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Susipažinę su Teisingumo ministerijos pateiktais derinti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 147, 156, 157, 167, 176, 178, 181, 182, 183, 184, 190, 192, 196, 197, 199, 191-1, 191-2, 200, 202, 203, 204, 206, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224-1, 246, 248, 254, 255, 270, 272, 277, 278 ir 281 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 258-1, 282-2 ir 306-3 straipsniais ir kodekso 177-1, 185, 186 ir 298 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 108, 109, 113, 115, 122, 125, 187, 291, 293 ir 423 straipsnių pakeitimo ir kodekso papildymo 107-1, 108-1, 113-1 ir 187-1 straipsniais įstatymo, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 122, 167 ir 225 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo Nr. XI-2234 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui" projektais, teikiame pastabas ir siūlymus.

Pagal pateiktus įstatymo projektus nepritariame dėl LR baudžiamojo kodekso 199 str. 4 d. „*Tas, kas nepateikdamas muitinės kontrolei ar kitaip jos išvengdamas arba neturėdamas leidimo per Lietuvos Respublikos valstybės sieną gabeno šaunamuosius ginklus, šaudmenis, sprogmenis, sprogstamąsias, radioaktyvias medžiagas ar kitas strategines prekes, nuodingąsias, stipriai veikiančias, narkotines, psichotropines medžiagas arba narkotinių ar psichotropinių medžiagų pirmtakus (prekursorius), baudžiamas laisvės atėmimu nuo trejų iki dešimties metų.*“ eliminavimo iš minimo straipsnio dispozicijos.

Lietuvos Respublikos muitinės, kaip vienos iš valstybės institucijų pagrindinė užduotis apsaugoti Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos finansinius interesus, rinką, visuomenę ir aplinką nuo nesąžiningos ir neteisėtos tarptautinės prekybos daromos žalos, užtikrinti Europos Sąjungos ir jos gyventojų saugumą ir saugą, išlaikyti deramą pusiausvyrą tarp muitinio tikrinimo ir teisėtos prekybos palengvinimo.

Vadovaujantis Europos parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013 2013 m. spalio 9 d., kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas (OL L 269, 2013 10 10, p. 1) nuostatomis, numatyta, kad muitinė visų pirma atsako už Sąjungos tarptautinės prekybos priežiūrą, tuo prisidedama prie sąžiningos ir atviros prekybos skatinimo, vidaus rinkos išorės aspektų, bendrosios

prekybos politikos ir kitų su prekyba susijusių bendrųjų Sąjungos politikos sričių priemonių įgyvendinimo, taip pat prie visos tiekimo grandinės saugumo užtikrinimo. Reglamentuojama, kad *mutinis tikrinimas* – konkretūs veiksmai, kuriuos muitinė atlieka siekdama užtikrinti, kad būtų laikomasi muitų teisės aktų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių prekių, vežamų tarp Sąjungos muitų teritorijos ir už šios teritorijos ribų esančių šalių ar teritorijų, įvežimo, išvežimo, vežimo tranzitu, gabenimo, saugojimo ir galutinio vartojimo, taip pat ne Sąjungos prekių ir prekių, kurioms taikoma galutinio vartojimo procedūra, laikymo Sąjungos muitų teritorijoje ir gabenimo joje tvarką.

Vadovaujantis LR muitinės įstatymo 10 straipsnio 6 dalimi, viena iš Lietuvos Respublikos muitinės numatytų funkcijų yra atlikti muitinės įgyvendinamų teisės aktų pažeidimų prevenciją, išaiškinimą ir tyrimą, pagal savo kompetenciją koordinuoti veiksmus, susijusius su Europos Sąjungos išorinės sienos apsauga.

Šiuo metu formuojama teismų praktika:

2019 m. birželio 11 d. Lietuvos Aukščiausiojo teismo kasacinėje nutartyje baudžiamojoje byloje Nr. 2K- 7-97-895/2019 pasisakyta, kad tuo atveju, kai kaltininkas neteisėtai pergabena kontrabandos dalyką per Lietuvos Respublikos sieną (t. y. pabaigęs daryti kontrabandą) toliau jas gabena Lietuvos Respublikos teritorija, jis jau realizuoja kitų BK straipsniuose (pvz. BK 253 str., 256 str., 259 str., 260 str., 266 str., 267 str.) nustatytą nusikalstamų veikų objektyvųjį požymį, t. y. neteisėtą tokių prekių gabenimą Lietuvos Respublikos teritorija. Kontrabandos sudėtis neapima šių neteisėto gabenimo specialaus kontrabandos dalyko požymio, todėl tokiais atvejais kaltininko veika turėtų būti kvalifikuojama kaip kontrabandos ir BK 253 str., 256 str., 259 str., 260 str., 266 str., 267 str., realioji sutaptis. Kaip realioji sutaptis turėtų būti kvalifikuojami ir tie atvejai, kai tokios prekės, neteisėtai gabenamos iš Lietuvos Respublikos į kitas valstybes, kurį laiką yra gabenamos Lietuvos Respublikos teritorija. Kontrabandos sudėtis yra formalioji, todėl yra laikoma baigta nuo nepateikimo Lietuvos Respublikos muitinės kontrolei ar kitaip jos išvengiant arba neturint leidimo gabenimas per LR valstybės sieną (nereikalaujant padarinių atsiradimo) momento. Apibendrinant Lietuvos Aukščiausiojo teismo konstatavo, kad tais atvejais, kuomet nusikaltimas – neteisėtas akcizinių prekių įvežimas yra užkardomas pasienio kontrolės punkte muitinio tikrinimo metu ir jokių kitų veiksmų, vertintinų kaip kėsintis neteisėtai disponuoti akcizais apmokestinamomis prekėmis, neatliko, prekes gabenusio asmens veiksmai kvalifikuotini tik kaip kontrabanda.

Šiuo metu galiojančio BK 199 str. 3 d. dispozicijoje yra numatyta atskira kategorija – kitos strateginės prekės. Atsižvelgiant į tai, kad daugeliu atveju apribojimai tokio pobūdžio prekėms kyla jas eksportuojant, importuojant arba gabenant tranzitu, t.y. netaikomi apribojimai disponuojant tokiomis prekėmis valstybės viduje, atitinkami BK pakeitimai eliminuojant baudžiamąją atsakomybę už gabenimą per valstybės sieną, sudarytų galimybę išvengti bet kokios atsakomybės už tokių nusikaltimų vykdymą. Atkreiptinas dėmesys, kad strateginių prekių kontrolė bei atitinkama atsakomybė už reikalavimų nesilaikymą yra įtvirtinta eilėje tarptautinių sutarčių.

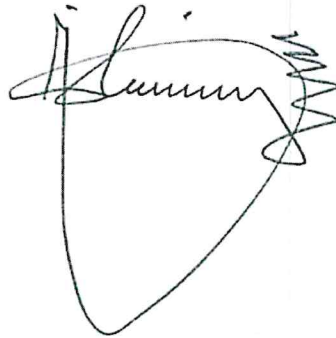
Eliminavus kvalifikuotos kontrabandos specialų dalyką, nelieta galimybės kontrabandos būdu per LR valstybės sieną iš trečiųjų šalių realizuoti objektyviųjų nusikalstamos veikos požymių (BK 253 str., 256 str., 259 str., 260 str., 266 str., 267 str.). Netaikant muitinės priežiūros bei kontrolės veiksmų, susijusių su specialiuoju kontrabandos dalyku, vežamu tarp Sąjungos muitų teritorijos ir šiai teritorijai nepriklausančių šalių ar teritorijų, įvežimu, išvežimu, tranzitu, gabenimu, gali kilti padariniai, dėl kurių nebus įmanoma tinkamai taikyti Sąjungos muitinės kodekso arba nacionalinių teisės aktų nuostatų.

Apibendrinant tai, kas išdėstyta, siūlytume numatyti išdėstant BK 199 straipsnį nauja redakcija, kad disponavimas šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų, sprogstamosiomis, radioaktyviosiomis medžiagomis ar kitomis strateginėmis prekėmis, nuodingosiomis, stipriai veikiančiomis, narkotinėmis, psichotropinėmis medžiagomis arba narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagų pirmtakais (prekursoriais), įvairiais kiekiais kaltininko patraukimo baudžiamajon atsakomybėn turėtų būti diferencijuojamas išdėstant nauja redakcija - analogiška kaip ir šiuo metu galiojančiuose BK specialiosios dalies straipsniuose - 253 str., 259 str., 260 str., 266 str.

Atsižvelgus į išdėstytus siūlymus, siūlome atitinkamai papildyti Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo pakeitimo įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punktą į jį įtraukiant ir LR BK 199 str. visas naujos redakcijos dalis.

Esant būtinumui, būtume pasirengę susitikimo metu pristatyti mūsų poziciją bei pateikti eilę praktinių situacijų, kuomet remiantis siūlomais straipsnių pakeitimais būtų sudaryta galimybė išvengti teisinės atsakomybės.

Generalinio direktoriaus pavaduotojas,
atliekantis generalinio direktoriaus funkcijas

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Jonas Miškinis', with a large, sweeping loop at the bottom.

Jonas Miškinis

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

I 2019-11-18 Nr. (1.36)2T-1195

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ

Finansų ministerija, išnagrinėjo Teisingumo ministerijos pateiktus derinti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 147, 156, 157, 167, 176, 178, 181, 182, 183, 184, 190, 192, 196, 197, 199, 191¹, 191², 200, 202, 203, 204, 206, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224¹, 246, 248, 254, 255, 270, 272, 277, 278 ir 281 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 258¹, 282² ir 306³ straipsniais ir Kodekso 177¹, 185, 186 ir 298 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 108, 109, 113, 115, 122, 125, 187, 291, 293 ir 423 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 107¹, 108¹, 113¹ ir 187¹ straipsniais įstatymo, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 122, 167 ir 225 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo Nr. XI-2234 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projektus (toliau – Įstatymų projektai).

Esminių pastabų dėl Įstatymų projektų neturime, tačiau siūlytume apsvarstyti galimybę Administracinių nusižengimų kodekso 187 straipsnį papildyti atskira dalimi, numatančią atsakomybę už informacijos (pvz., apie tarptautinių korporacijų finansinius duomenis, finansinių sąskaitų duomenis), naudojamos tarpvalstybiniais mainams tarp mokesčių administracijų nepateikimą arba klaidingos informacijos pateikimą, kadangi galiojančios sankcijos gali būti vertintinos kaip nepakankamos, lyginant jų dydžius su kitose valstybėse (pvz., Suomijos, Airijos, Graikijos, Liuksemburgo, Ispanijos) numatyta atsakomybe. Baudų dydis galėtų būti analogiškas ANK 188¹ straipsnio, numatančio atsakomybę už apie praneštinių tarpvalstybinių susitarimų pateikimo mokesčių administratoriui tvarkos pažeidimus (nuo 1820 iki 5590 Eur.), dydžiui.

Egidijus Vizgirda, tel.(8 5) 239 0228 el. p. egidijus.vizgirda@finmin.lt

FM atsakymas

NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO KONTROLĖS DEPARTAMENTAS

Biudžetinė įstaiga, Šv. Stepono g. 27, 01312 Vilnius
tel. 8 706 68060, faks. 8 706 68095, el. p.: ntakd@ntakd.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302610311

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

I

2019-11-18

Nr.

Nr. 19-13569

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 147, 156, 157, 167, 176, 178, 181, 182, 183, 184, 190, 192, 196, 197, 199, 199¹, 199², 200, 202, 203, 204, 206, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224¹, 246, 248, 254, 255, 270, 272, 277, 278 IR 281 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, KODEKSO PAPILDYMO 258¹, 282² IR 306³ STRAIPSNIAIS IR KODEKSO 177¹, 185, 186 IR 298 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTO

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas (toliau – Departamentas), pagal kompetenciją išnagrinėjęs Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 147, 156, 157, 167, 176, 178, 181, 182, 183, 184, 190, 192, 196, 197, 199, 199¹, 199², 200, 202, 203, 204, 206, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224¹, 246, 248, 254, 255, 270, 272, 277, 278 ir 281 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 258¹, 282² ir 306³ straipsniais ir Kodekso 177¹, 185, 186 ir 298 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektą (toliau – Projektas), sveikina Lietuvos Respublikos teisingumo ministeriją, atlikusią plataus masto Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso Specialios dalies normų sisteminę peržiūrą ir parengusią projektą, kuriuo siekiama stabilizuoti ir subalansuoti valstybės baudžiamąją politiką. Tačiau Departamentas labai apgailestauja, kad projekto rengėjai neatsižvelgė į Departamento 2019 m. vasario 25 d. raštu Nr. S-545(2) teiktus pasiūlymus ir nerado vietos projekte problemoms, kylančioms dėl baudžiamosios atsakomybės už su narkotikų vartojimu susijusias nusikalstamas veikas, spręsti.

Departamentas pritaria Projektu siūlomam pakeitimui pripažinti netekusiu galios BK 199 str. 4 d., kuris neabejotinai turės įtakos vertinant asmenų, kurie siunčiasi narkotines ar psichotropines medžiagas sau vartoti, neteisėtą veiką, kaip mažiau pavojingą. Tačiau ši priemonė nėra pakankama, tik fragmentiška baudžiamosios politikos, nukreiptos į narkotikų vartotojų persekiojimą, kontekste.

Departamentas atkreipia dėmesį ir pabrėžia, kad Įstatymo projekto ir su juo susijusių kitų teisės aktų projektų aiškinamajame rašte nurodytos šių teisės aktų parengimą paskatinusios priežastys ir tikslai – sistemiskai peržiūrėti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies normas, įvertinant valstybės baudžiamosios politikos (kaip *ultima ratio* priemonės) pagrįstumą, proporcingumą ir veiksmingumą, numatant proporcingą baudžiamąją atsakomybę už mažiau pavojingas nusikalstamas veikas (įskaitant atitinkamų nusikalstamų veikų dekriminalizavimą), nustatant pagrįstas baudžiamosios atsakomybės atsiradimo ribas bei subalansuojant ir proporcingai padidinant nusikaltimų sudėčių ekonominiais rodikliais pagrįstų požymių dydžius, kartu siekiant teisėsaugos ir teisminės institucijų pagrindinius išteklius pirmiausia orientuoti į pačių pavojingiausių, sudėtingiausių ir didžiausią žalą valstybei bei visuomenei darančių nusikaltimų išaiškinimą ir nagrinėjimą – visiškai atitinka Departamento rašte išdėstytus argumentus, kodėl turėtų būti peržiūrėta baudžiamoji atsakomybė už su narkotikų vartojimu susijusias veikas – siekti subalansuotos,

įrodymais pagrįstos ir humaniškos baudžiamosios politikos, numatyti veikos pavojingumui proporcingas bausmes, sumažinti įkalinimo įstaigų apkrovą bei su įkalinimu susijusį neigiamą šalutinį poveikį asmenims, kuriems jis yra taikomas, t. y. stigmatizavimą, įkalinimo sąlygotas socialinės reintegracijos bei rehabilitacijos problemas.

Be to, šios srities peržiūra visiškai atitiktų tiek Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programoje, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82, įtvirtintą uždavinį – subalansuoti bausmių politiką, Lietuvos Respublikos baudžiamąjį kodeksą patobulinti taip, kad laisvės atėmimo bausmė būtų taikoma tik visuomenei pavojingiems asmenims už sunkius nusikaltimus, sumažinti įkalintų ir bausmę atliekančių asmenų skaičių (224.11 punktą)), tiek Valstybinės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės ir vartojimo prevencijos 2018-2028 metų programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-1765 „Dėl Valstybinės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės ir vartojimo prevencijos 2018-2028 metų programos patvirtinimo“ (toliau – Programa), penktojo tikslo uždavinį peržiūrėti baudžiamąją politiką, taikomą narkotikų vartotojams, siekiant subalansuotos narkotikų kontrolės politikos Lietuvoje. Su narkotiku vartojimu susijusių problemų, kurios egzistuoja ir, deja, plečiasi čia ir dabar, sprendimo atidėjimas kelia susirūpinimą, kad pagal Programoje apibrėžtas kryptis liks neįgyvendintas minėtasis uždavinys, o tai reiškia kad liks nepasiektas ir pats Programos penktasis tikslas, t. y. užtikrinti pagalbos teikimu grįstas atsako priemonės narkotikų vartotojams, plėtojant humanistinę, į asmens sveikatą orientuotą ir įrodymais pagrįstą baudžiamąją politiką. O šį susirūpinimą dar labiau sustiprina Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2019 m. rugsėjo 19 d. raštas Nr. (1.6E)2T-925 dėl Lietuvos Respublikos narkotikų, tabako ir alkoholio prevencijos tarpinstitucinio veiklos plano, kuriuo neketinama vykdyti jokių veiksmų, skirtų minėtoms Programos nuostatomis įgyvendinti per artimiausius trejus metus.

Sisteminis Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies normų, susijusių su baudžiamąja atsakomybe už su narkotikų vartojimu susijusias nusikalstamas veikas, peržiūra įgyvendintų ne tik įvardytus strateginius šalies dokumentus, bet vykdytų ir atitiktų tiek Jungtinių Tautų dokumentuose¹, tiek Europos Sąjungos strateginiuose narkotikų politikos dokumentuose² išskirtinai pabrėžiamą subalansuotą narkotikų politiką bei žmogaus teisių užtikrinimą, sveikatos dimensiją, kaip įrankį ir tikslą. Taip pat tiek 1961 metų Bendrosios narkotinių medžiagų konvencijos, 1971 metų psichotropinių medžiagų konvencijos ir 1988 metų konvencijos „Dėl kovos su neteisėta narkotinių priemonių ir psichotropinių medžiagų apyvarta“, tiek ES Tarybos pamatinio sprendimo 2004/757/TVR, nustatančio būtiniausius nuostatus dėl nusikalstamų veikų sudėties požymių ir bausmių neteisėtos prekybos narkotikais srityje, nuostatos, įpareigojamos valstybės kriminalizuoti platinimą, kartu joms palieka galimybę nebausti asmenų, jeigu jie įsigyja narkotinių ir psichotropinių medžiagų, juos gamina ar laiko išimtinai asmeninems reikmėms.

Narkotikų vartojimas yra visuotinai pripažįstama socialinė ir ekonominė problema, o keičiantis vartojimo tendencijoms³, plečiantis narkotikų rinkai ir didėjant pasiūlai⁴, neišvengiamai turi būti keičiamas požiūris į narkotikų vartojimo problemą. Be abejo, narkotikų vartojimas ir su tuo susijusios neteisėtos veikos neturėtų būti toleruojamos ar skatinamos, tačiau sprendžiant narkotikų

¹ Outcome Document of the 2016 United Nations General Assembly Special Session on the World Drug Problem „Our Joint Commitment to Effectively Addressing and Countering the World Drug Problem“. <https://www.unodc.org/documents/postungass2016/outcome/V1603301-E.pdf>

² - ES kovos su narkotikais strategija (2013-2020 m.) <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:402:0001:0010:LT:PDF>
- 2017-2020 m. ES kovos su narkotikais veiksmų planas [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XG0705\(01\)&from=LT](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XG0705(01)&from=LT)

³ Europos narkotikų vartojimo paplitimo ataskaita 2019.

http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11364/20191724_TDAT19001LTN_PDF.pdf

⁴ European drug markets report 2019.

http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/12078/20192630_TD0319332ENN_PDF.pdf

vartojimo keliamos žalos asmeniui ir visuomenei problemas, egzistuoja veiksmingos, mokslu pagrįstos ir aprobuotos į asmens ir visuomenės sveikatą orientuotos priemonės. Taigi, pirmiausia, turėtų būti išbandytos visos šios teisinės ir socialinės priemonės, o baudžiamoji teisė, vadovaujantis *ultima ratio* principu, turi būti taikoma tik tada, kai tai neišvengiama, kai matoma, kad priemonės yra neveiksmingos.

PRIDEDAMA:

1. Departamento 2019-02-25 d. raštas Nr. S-545(2), 5 lapai;
2. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2019-09-19 d. raštas Nr. (1.6E)2T-925, 4 lapai.

Direktoriaus pavaduotoja,
laikinais atliekanti direktoriaus funkcijas

Gražina Belian

1786
E. Jukno

2019-01-02

PASTU NEBUS SIUNCIAMA

TEISINGUMO MINISTERIJA

GAUTA

2020 m. 01 mėn. 03 d.

ER-65

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, J. Basanavičiaus g. 5, LT-01118 Vilnius, tel. (8 5) 219 3400, el. p. dmm@lrkm.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188683671

Teisingumo ministerijai

2020-01-03 Nr. 52-9

I

Kopija

2019-12-13 prašymą

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

2019-12-10 Nr. (3.10.)2-2674

Lietuvos Respublikos valstybinei kultūros

2019-12-17 Nr.1

paveldo komisijai

2019-12-19 Nr. S-4489

Kultūros paveldo departamentui prie Kultūros
ministerijos

2019-12-20 Nr. V11-189(6.4E)

2019-12-23 Nr. S-4533

Lietuvos archeologijos draugijai

Mokslinei archeologijos komisijai

DĖL SURASTŲ KULTŪROS VERTYBIŲ NETEISĖTO PASISAVINIMO DEKRIMINALIZAVIMO

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija gavo Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos 2019 m. gruodžio 19 d. raštą Nr. S-4489 „Dėl Lietuvos archeologijos draugijos kreipimosi“ ir 2019 m. gruodžio 23 d. raštą Nr. S-4533 „Dėl Valstybinės kultūros paveldo komisijos kreipimosi“, kuriais prašo Teisingumo ministerijos pagal kompetenciją įvertinti raštuose pateiktas pastabas rengiant Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 147, 156, 157, 167, 176, 178, 181, 182, 183, 184, 190, 192, 196, 197, 199, 191¹, 191², 200, 202, 203, 204, 206, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224¹, 246, 248, 254, 255, 270, 272, 277, 278 ir 281 straipsnių pakeitimo; Kodekso papildymo 258¹, 282² ir 306³ straipsniais ir Kodekso 177¹, 185, 186 ir 298 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 108, 109, 113, 115, 122, 125, 187, 291, 293 ir 423 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 107¹, 108¹, 113¹ ir 187¹ straipsniais įstatymo projektus. Taip pat įvertinome Lietuvos archeologijos draugijos 2019 gruodžio 13 d. raštą „Dėl ketinimų naikinti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 185 straipsnį“, kuriuo prašo sustabdyti veiksmus, susijusius su Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 185 straipsnio pripažinimu netekusiais galios ir Mokslinės archeologijos komisijos 2019 m. gruodžio 17 d. raštą Nr. 1 „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 147, 156, 157, 167, 176, 178, 181, 182, 183, 184, 190, 192, 196, 197, 199, 191¹, 191², 200, 202, 203, 204, 206, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224¹, 246, 248, 254, 255, 270, 272, 277, 278 ir 281 straipsnių pakeitimo, Kodekso papildymo 258¹, 282² ir 306³ straipsniais ir Kodekso 177¹, 185, 186 ir 298 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projekto“, kuriuo nepritaria BK 185 straipsnio pripažinimui netekus galios bei Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos 2019 m. gruodžio 10 d. raštą Nr. (3.10.)-2-2674, kuriuo nepritaria minėtos įstatyminės nuostatos naikinimui.

Atkreipiame dėmesį, kad numatomi pakeitimai prieštarauja tiek tarptautiniams teisės aktams (Lietuvos Respublikos Seimo ratifikuotoms konvencijoms: pataisytai 1992 metų Europos archeologijos paveldo apsaugos konvencijai (toliau – Europos archeologijos paveldo apsaugos konvencija) ir 1970 metų UNESCO nelegalaus kultūros vertybių įvežimo, išvežimo ir nuosavybės teisės perdavimo uždraudimo priemonių konvencijai (toliau – UNESCO nelegalaus kultūros

vertybių įvežimo, išvežimo ir nuosavybės teisės perdavimo uždraudimo priemonių konvencija), tiek Lietuvos Respublikos Konstitucijai (toliau – Konstitucija) (42 straipsnio 2 dalis, 47 straipsnis).

Pagal Europos archeologijos paveldo apsaugos konvencijos 10 straipsnį Lietuvos Respublika įsipareigojo imtis būtinų priemonių, kad: muziejai ir panašios įstaigos, kurių eksponatų įsigijimo politiką kontroliuoja valstybė, neįgytų archeologijos paveldo objektų, jeigu kyla įtarimas, kad tokie objektai yra gauti iš nelegalių kasinėjimų, arba neteisėtu būdu įsigyti iš oficialių kasinėjimų vietų; pasitelkus švietimo, informavimo, budrumo ir bendradarbiavimo priemones kuo griežčiau apriboti iš nelegalių kasinėjimų gautų arba iš oficialių kasinėjimų vietų neteisėtu būdu įsigytų archeologijos paveldo objektų perdavimą. UNESCO nelegalaus kultūros vertybių įvežimo, išvežimo ir nuosavybės teisės perdavimo uždraudimo priemonių konvencija įpareigojo visomis turimomis priemonėmis priešintis neteisėtam kultūros vertybių įvežimui, išvežimui ir nuosavybės teisės perdavimui, šalinti šių veiklų priežastis, užkirsti kelią panašioms reiškiniams (2 straipsnis); organizuoti archeologinių kasinėjimų priežiūrą, užtikrinant kultūros vertybių išsaugojimą „in situ“ ir apsaugant apibrėžtas teritorijas, skiriamas ateities archeologijos tyrinėjimams (5 straipsnio d punktas). Pažymėtina, kad iki šiol kultūros vertybių pasisavinimas ir prekyba jomis yra ženkli tarptautinė problema - vertybių plėšimu bei pelninga prekyba užsiima organizuotos nusikalstamos grupuotės, finansuojamas terorizmas.

Konstitucijos 42 straipsnio 2 dalyje nurodoma, kad valstybė remia kultūrą, rūpinasi Lietuvos istorijos, meno ir kitų kultūros paminklų bei vertybių apsauga, o Konstitucijos 47 straipsnyje įvardinta išimtinė valstybės teisė į istorijos, archeologijos ir kultūros objektus. Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 1 straipsnyje nurodoma šio įstatymo paskirtis išsaugoti Lietuvos nekilnojamąjį kultūros paveldą ir perduoti ateities kartoms, sudaryti sąlygas visuomenei jį pažinti ir juo naudotis. Pagal Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo 2 skyriaus pirmąjį skirsnį kultūros paveldas yra nacionalinio saugumo objektas. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2005 m. liepos 8 d. nutarime pažymėjo, kad kultūros paminklų bei vertybių apsauga yra viešasis interesas, svarbi valstybės funkcija. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2006 m. gruodžio 20 d. nutartyje konstatavo, kad kultūros vertybių apsauga yra valstybės konstitucinė priedermė, kurios įgyvendinamas adekvačiomis priemonėmis yra teisinės valstybės principų turinio dalis.

Pabrėžtina, kad iš keičiamų kodeksų (BK ir ANK) yra eliminuojama sąvoka „didelę mokslinę ar kultūrinę reikšmę turinčios vertybės“, kas prieštarauja minėtoms Konstitucijos nuostatomis ir minėtoms įstatyminėms normoms.

Kultūros ministerija mano, kad siūlomas teisinis reguliavimas gali turėti neigiamų pasekmių, nes BK 185 straipsnį pripažinus netekus galios ir siūlant naują ANK 108¹ straipsnį, kuriame radinių iki 12500 eurų vertės pasisavinimas yra nedraudžiamas¹, prieštaras valstybės deklaruojamam viešajam interesui išsaugoti nekilnojamąjį kultūros paveldą ir kilnojamąsias kultūros vertybes ir nebus taikomos adekvačios priemonės už didelę mokslinę ar kultūrinę reikšmę turinčių vertybių suniokojimą.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlomam BK 185 straipsnio pripažinimui netekusiu galios nepritariame.

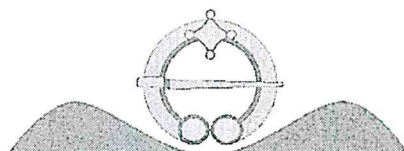
Kultūros viceministrė

Ingrida Veliutė

Kristina Krikštaponienė, el. p. kristina.krikstaponiene@lrkm.lt, tel. 8 60845955
Neringa Dargytė, el. p. neringa.dargyte@lrkm.lt, tel. 8 608 46017

¹ Administracinė atsakomybė numatyta tik už radinių, viršijančių minėtą sumą, pasisavinimą, tai gali prisidėti prie juodosios archeologijos legalizavimo, nes įvykdžius neteisėtas veikas (nelegaliai vykdam kultūros paveldo objektų ar vietovių kasinėjimo darbus, pasisavinant radinius bei niokojant radimvietes) iki minėtos sumos, nebus galima taikyti jokių sankcijų.

LIETUVOS ARCHEOLOGIJOS
DRAUGIJA
Society of the Lithuanian Archaeology

LIETUVOS RESPUBLIKA
TEISINGUMO MINISTERIJA
GAUJA
19 12 mėn. 13
EP-14406

Lietuvos Respublikos Prezidentui
Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui
Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkui
Lietuvos Respublikos Vyriausybei
Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai
Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai

2019-12-13

E. Jurek

DĖL KETINIMŲ NAIKINTI LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 185 STRAIPSNĮ

Lietuvos archeologijos draugiją pasiekė informacija apie numatomas priimti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso pataisas, greta kitų numatyta jo 185 straipsnį pripažinti netekusiu galios. Minėtas straipsnis skelbia „*Tas, kas pasisavino rastą lobį, didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčias vertybes, kitą didelės vertės radinį ar atsitiktinai jam patekusį didelės vertės svetimą turtą, baudžiamas viešaisiais darbais arba bauda, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki dvejų metų*“. Šiuo straipsniu saugoma ir ginama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 47 straipsnyje įvardyta išimtinė valstybės teisė į istorijos, archeologijos ir kultūros objektus, nes būtent juose esančios vertybės, o ne pačios šių objekto teritorijos ir yra minėto konstitucijos straipsnio esmė. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 185 straipsnis yra veikiantis ir jo pagalba jau yra pavykę užkirsti kelią didelio masto valstybės turto pasisavinimui (pvz. 2009-2013 m. Apuolės byla). Vietoj šio straipsnio siūlomas Lietuvos Respublikos Administracinių nusižengimų kodekso 1081 straipsnio papildymas, kuriame už tokius veiksmus numatoma bauda nuo 400 iki 1300 eurų ir pasisavinto daikto konfiskacija. Tokia nuostata atveriamas platus kelias archeologinių ir kitokių kultūros vertybių grobstymui su visomis iš to išplaukiančiomis pasekmėmis, jau nekalbant apie nepataisomos žalos padarymą mokslui (kuomet didelės reikšmės vertybė išplėšiama iš konteksto) ir šalies nacionaliniam turtui (naivu tikėtis, kad tokios pasisavintos vertybės bus lengvai surandamos ir konfiskuojamos).

Lietuvos archeologijos draugija, nuo 1989 m. vienijanti ir koordinuojanti Lietuvos archeologų, visuomenės atstovų pastangas saugoti, tirti bei propaguoti Lietuvos paveldą, kreipiasi į Jus su prašymu sustabdyti veiksmus, susijusius su Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 185 straipsnio pripažinimu netekusiu galios.

Lietuvos archeologijos draugija pirmininkė

Agnė Žilinskaitė

Originalas paštu siunčiamas nebus

**KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTAS
PRIE KULTŪROS MINISTERIJOS**

Teisingumo ministerijai

2019-12-10 Nr. (3.10.)2-2674
I Nr.

kopija
Kultūros ministerijai

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 147, 156, 157, 167, 176, 178, 181, 182, 183, 184, 190, 192, 196, 197, 199, 191¹, 191², 200, 202, 203, 204, 206, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224¹, 246, 248, 254, 255, 270, 272, 277, 278 IR 281 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, KODEKSO PAPILDYMO 258¹, 282² IR 306³ STRAIPSNIAIS IR KODEKSO 177¹, 185, 186 IR 298 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTO (Nr. 19-13569)

Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos (toliau – Departamentas) teikia pastabas Teisingumo ministerijos parengtam Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 147, 156, 157, 167, 176, 178, 181, 182, 183, 184, 190, 192, 196, 197, 199, 191¹, 191², 200, 202, 203, 204, 206, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224¹, 246, 248, 254, 255, 270, 272, 277, 278 ir 281 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 258¹, 282² ir 306³ straipsniais ir Kodekso 177¹, 185, 186 ir 298 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektui (toliau – projektas).

Projekte numatoma pripažinti netekusiu galios Baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 185 straipsnį, t.y. dekriminalizuoti jame numatytą nusikalstamą veiką.

Galiojantis BK 185 straipsnis numato, jog tas, kas pasisavino lobį, didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčias vertybes, baudžiamas viešaisiais darbais arba bauda, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki dvejų metų.

Šiuo metu šis straipsnis apsaugo į Kultūros vertybių registrą įrašytus archeologijos paveldo objektus (palaidojimo vietas, piliakalnius, senovės gyvenvietes, senąsias miestų vietas ir t.t.) ir kilnojamąsias kultūros vertybes nuo sunaikinimo, nuo t.y. „juodųjų archeologų“ veiklos, kai archeologijos paveldo objektai nelegaliai kasinėjami, siekiant pasisavinti didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčias vertybes - archeologinius radinius - ir juos parduoti.

Pabrėžtina, kad Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo 13 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, jog „Pirkti, parduoti, mainyti, dovanoti, įkeisti, išnuomoti, suteikti panaudai archeologinius radinius ar kitaip perleisti nuosavybės arba valdymo teises į juos draudžiama, išskyrus archeologinius radinius, kurie teisėtai įgyti kitose valstybėse ir įvežti į Lietuvos Respubliką, taip pat archeologinius radinius, kurie perleidžiami nacionaliniam, respublikiniam ar savivaldybės muziejui, arba tarp šių muziejų yra perduodami ir priimami laikinam ar ilgam saugojimui, arba pagal šio įstatymo 12 straipsnio 4 dalies nuostatas išmokamas atlyginimas asmenims už atsitiktinai rastus archeologinius radinius, turinčius istorinę, kultūrinę ar archeologinę vertę, arba pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo

apsaugos įstatymo 18 straipsnio 5 dalį atlyginama už visuomenės poreikiams paimamus lobius, kuriuose yra archeologinių radinių.“ Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo 12 straipsnio 4 dalyje nustatyta, jog „4. Visi žemėje, jos paviršiuje, vandenyje, pastatuose ir statiniuose arba jų dalyse rasti šio įstatymo 3 straipsnyje nurodyti kilnojamieji daiktai, turintys kultūrinę vertę, kurių savininkas ar valdytojas negali būti nustatytas arba pagal įstatymus yra netekę teisės į juos, pereina valstybės nuosavybėn. Ieškoti tokių daiktų, vykdant kasinėjimus ar naudojantis metalo iešikliais arba bet kokia kita paieškos įranga, gali tik Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 18 straipsnio 2 dalyje nurodyti atestuoti tyrėjai. Asmenys, atsitiktinai radę šio įstatymo 3 straipsnyje nurodytus kilnojamuosius daiktus, privalo per savaitę juos pateikti įvertinti Kultūros paveldo departamentui. Už istorinę, kultūrinę ar archeologinę vertę turinčius radinius Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytais atvejais ir tvarka išmokamas atlyginimas.“

Lietuvos Respublika 1999 m. lapkričio 9 d. įstatymu Nr. VIII-1399 ratifikavo pataisyta 1992 m. Europos archeologijos paveldo apsaugos konvenciją (toliau – Konvencija). Pagal Konvencijos 10 straipsnį Lietuva įsipareigojo imtis būtinų priemonių, kad muziejai ir panašios įstaigos, kurių eksponatų įsigijimo politiką kontroliuoja valstybė, neįsigytų archeologijos paveldo objektų, jeigu kyla įtarimas, kad tokie objektai yra gauti iš nelegalių kasinėjimų arba neteisėtu būdu įsigyti iš oficialių kasinėjimų vietų; pasitelkiant švietimo, informavimo, budrumo ir bendradarbiavimo priemones kuo griežčiau apriboti iš nelegalių kasinėjimų gautų arba iš oficialių kasinėjimų vietų neteisėtu būdu įsigytų archeologijos paveldo objektų perdavimą.

Dėl BK 185 straipsnio taikymo, kai neteisėtai pasisavinamos didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčios vertybės (archeologiniai radiniai) jau suformuota Lietuvos teismų baudžiamųjų bylų praktika, tame tarpe Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (toliau – LAT) praktika. LAT Baudžiamųjų bylų skyriaus išplėstinė septynių teisėjų kolegija 2015-11-05 nutartyje baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-358-303/2015 („Teismų praktika“ Nr. 44, 2016 m.) konstatavo, jog:

„Pagal BK 185 straipsnį atsako tas, kas pasisavino rastą lobį, didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčias vertybes, kitą didelės vertės radinį ar atsitiktinai jam patekusį didelės vertės daiktą. Taigi, kaip ir vagystės atveju, šio nusikaltimo objektas yra nuosavybė, dalykas –svetimas didelės vertės radinys, didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčios vertybės ar rastas lobis, kuris taip pat gali turėti istorinę, kultūrinę ar archeologinę vertę arba kitoks didelės vertės svetimas turtas. Bendrąja prasme lobis yra žemėje užkasti ar kitaip paslėpti pinigai arba vertingi daiktai, kurių savininkas negali būti nustatytas dažniausiai dėl to, kad praėjo daug laiko nuo jų užkasimo. Taip pat traktuojami ir archeologiniai radiniai. Pagal teisinį reglamentavimą archeologiniai radiniai apibrėžiami, kaip tyrimų metu ar kitaip rasti žmogaus sukurti ar turintys žmogaus būties ženklų daiktai ar jų liekanos, patys bei sąsaja su kitais ženklais turintys mokslinę istorijos pažinimo vertę. Šių daiktų buvęs savininkas negali būti nustatytas paprastai dėl to, kad praėjo daug laiko nuo daiktų užkasimo ar išmetimo (Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 2 straipsnio 3 dalį). Todėl visos žemėje, jos paviršiuje, vandenyje, pastatuose arba jų dalyse rastos kilnojamosios kultūros vertybės, kurių savininkas negali būti nustatytas arba pagal įstatymą yra netekęs teisės į jas, pereina valstybės nuosavybėn (Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo 4 straipsnio 2 dalis). Sprendžiant iš šios įstatymo nuostatos, įstatymų leidėjas kilnojamųjų kultūros vertybių priklausymo valstybei nesieja su jų radimo vieta ir iki jų atitinkamo perdavimo nelaiko valstybės nuosavybe BK 178 straipsnio prasme. Taigi, radinio pasisavinimo dalyku gali būti ne tik turtas, kurio savininkas nežinomas ar pagal įstatymą netekęs teisės į jį (paprastai toks turtas atitenka valstybės nuosavybėn), bet ir turtas, kuris dar nėra patekęs (kaip kad žemėje (kapinynuose) užkasti archeologiniai radiniai) į savininko (šiuo atveju valstybės) valdymo (disponavimo) sritį. Pažymėtina ir tai, kad radinio įgijimo sąvoka apima tiek atsitiktinį daikto radimą, tiek ir, kaip kad nagrinėjamu atveju, tyčia ieškoto (turint ar

neturint savininko leidimo) dalyko radimą. Byloje nustatyta, kad archeologiniai radiniai (jų fragmentai), kuriuos nuteistasis neteisėtai iškasė Kretingos ir Skuodo rajonuose esančiuose kapinynuose, kasatoriui buvo svetimas turtas. Tačiau, kol jis buvo surastas ir iškastas, šiuo turtu nedisponavo ir valstybė. Todėl nagrinėjamu atveju archeologiniai radiniai ir jų fragmentai yra nusikaltimo, numatyto BK 185 straipsnyje, dalykas. Išvadą dėl veikos pagal BK 185 straipsnį kvalifikavimą leidžia daryti ir subjektyvioji šios nusikalstamos veikos pusė. Pagal nustatytas bylos aplinkybes, V. Č. kasinėjo kapinynus ieškodamas archeologinių radinių, o radęs juos, neteisėtai savinasi. Pasisavinimas šioje nusikalstamoje veikoje pasireiškia neteisėtu ir neatlygintinu tokio turto paėmimu ir jo naudojimu, valdymu (pvz., laiko sau ir elgiasi su juo kaip su savo nuosavu turtu). Bylą nagrinėję teismai nustatė, kad V. Č. (taip pat ir O. S.) žemės grunto kasimo darbus Kretingos ir Skuodo rajonuose esančių kapinynų teritorijose, kuriose buvo rasti jam inkriminuoti archeologiniai radiniai ir jų fragmentai, vykdė tam tikrą laiko tarpą, t. y. nuo 2009 m. gegužės 31 d. iki 2009 m. birželio 4 d. Todėl, kol buvo sulaikytas su įkalčiais Apuolės kapinyno teritorijoje, nuteistasis V. Č. turėjo realią galimybę disponuoti savo nuožiūra šių neteisėtų kasinėjimų metu rastais archeologiniais radiniais. Tai, kaip nustatyta byloje, kasatorius ir darė (pvz., siūlė liudytojui D. B. įsigyti tam tikrus Apuolės kapinyne iškastus archeologinius radinius, siuntė jam šiame kapinyne rastų daiktų fotografijas, liudytojui D. B. pardavė du Apuolės kapinyne iškastus archeologinius radinius ir pan.). Nustatytos aplinkybės leidžia spręsti apie V. Č. nusikalstamos veikos baigtumą (radinio pasisavinimas laikomas baigtu nuo momento, kai kaltininkas paėmęs rastą lobį, kitą didelės vertės radinį ir pan., turėjo realią galimybę apie tai pranešti jo savininkui ar, kaip kad šiuo atveju, valstybės institucijoms, bet per įstatymo nustatytą laiką to nepadarė ketindamas jais disponuoti ar jais disponavo) ir atmesti kasatoriaus argumentus ne tik dėl šios dalies (dėl nusikalstamos veikos baigtumo), bet ir dėl neva atimtos galimybės pasinaudoti CK 4.62 straipsnyje numatyta pareiga – per savaitę nuo daiktų radimo dienos pranešti apie radinį ir jį perduoti policijai. Byloje nustatyti nuteistojo V. Č. veiksmai (dar kapinyno kasinėjimo vietoje vedamos derybos dėl archeologinių radinių pirkimo–pardavimo sandorių sudarymo su D. B., prekyba jais ir pan.) objektyviai paneigia kasatoriaus deklaruojamą norą ir neva iš jo atimtą galimybę atlikti CK 4.62 straipsnyje numatytą pareigą. Šią išvadą pagrindžia ir tai, kad kratos, atliktos V. Č. gyvenamojoje vietoje, metu, be kita ko, buvo rastos ir paimitos ir kitos didelės mokslinės, istorinės ir kultūrinės reikšmės turinčios vertybės, kurias, kaip nustatyta byloje, V. Č. vienas (84 archeologinius radinius ir jų fragmentus), o taip pat ir kartu su O. S. (40 archeologinių radinių ir jų fragmentų) analogišku būdu rado (tiksliai nenustatytoje Lietuvos vietoje, Rytų Lietuvoje, Vilniaus apskrityje) ir pasisavino tiksliai nenustatytu laikotarpiu, bet ne vėliau kaip iki 2009 m. birželio 30 d. Tokie nuteistojo V. Č. veiksmai skundžiamais teismų nuosprendžiais buvo įvertinti kaip atskiras nusikaltimas pagal BK 185 straipsnį. Tačiau, išplėstinės septynių teisėjų kolegijos nuomone, šie kasatoriaus veiksmai (dėl 84 archeologinių radinių ir jų fragmentų, 40 archeologinių radinių ir jų fragmentų pasisavinimo) ir jau prieš tai aptarti veiksmai dėl Kretingos ir Skuodo rajonuose esančiuose kapinynuose rastų 110 archeologinių radinių ir jų fragmentų pasisavinimo laikotarpiu nuo 2009 m. gegužės 31 d. iki birželio 1 d., turi būti vertinami ne kaip atskiri nusikaltimai, bet kaip vienas tęstinis nusikaltimas, numatytas BK 185 straipsnyje.“

Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 108, 109, 113, 115, 122, 125, 187, 291, 293 ir 423 straipsnių pakeitimo ir kodekso papildymo 107¹, 108¹, 113¹ ir 187¹ straipsniais įstatymu siūloma Administracinių nusižengimų kodeksą papildyti 108¹ straipsniu „radinio pasisavinimas“. Tačiau jame numatyta atsakomybė siejama tik su pasisavinto turto finansine verte ir visiškai nesiejama su pasisavinto turto moksline, istorine ar kultūrine reikšme. Šiame straipsnyje atsakomybė kyla tik, kai pasisavinto turto vertė viršija du šimtus penkiasdešimt bazinių baudinių ir

nuobaudų dydžius (12500 Eur). Taigi, pasisavinus didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčias vertybes, kurių vertė neviršys 12500 Eur, atsakomybė pagal šį ANK straipsnį nekils.

Pagal Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo 2 skyriaus pirmąjį skirsnį kultūros paveldas yra nacionalinio saugumo objektas. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2005-07-08 nutarime konstatavo, kad kultūros paminklų bei vertybių apsauga yra viešasis interesas, svarbi valstybės funkcija. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2006-12-20 nutartyje administracinėje byloje Nr. A7-2282/2006 (Administracinių bylų praktika, 10 tomas, l. 329) konstatavo, kad Lietuvos kultūros vertybių apsauga yra valstybės konstitucinė priedermė (Konstitucijos 42 str. 2 d.), kurios įgyvendinimas adekvačiomis priemonėmis yra teisinės valstybės principų turinio dalis.

Manome, kad BK 185 straipsnio pripažinimas netekusiu galios užkirstų galimybę pradėti ikiteisminius tyrimus, kai pasisavinamos didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčios kultūros vertybės, nelegaliai kasinėjant archeologinio paveldo objektus, taikyti Baudžiamojo proceso kodekse numatytas procesinės prievartos priemonės (pvz. kratas, kurios jau atliekamos archeologinių radinių pasisavinimo atveju), prieštarauja viešajam interesui išsaugoti nekilnojamąjį kultūros paveldą ir kilnojamąsias kultūros vertybes.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlomam BK 185 straipsnio pripažinimui netekusiu galios nepritariame. Manome, kad klausimas dėl BK 185 straipsnio nuostatų, susijusių su lobio, didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčių vertybių pasisavinimu, keitimas ar naikinimas turėtų būti nuodugniai išanalizuotas, atsižvelgiant į jau suformuotą Lietuvos teismų praktiką, dalyvaujant Valstybinei kultūros paveldo komisijai, Kultūros ministerijai, Departamentui, Lietuvos archeologijos draugijai, Mokslinei archeologijos komisijai ir atsižvelgiant į pasaulines tendencijas stiprinti kovą su neteisėtu kultūros vertybių pasisavinimu ir nelegalia prekyba šiomis vertybėmis. Taip pat prašytumėme informuoti, kas inicijavo BK 185 straipsnio panaikinimą.

Direktorius

Vidmantas Bezarus

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖ KULTŪROS PAVELDO KOMISIJA

Biudžetinė įstaiga, Rūdninkų g. 13, 01135 Vilnius, tel. (8 5) 266 3277, el.p. komisija@vkpk.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 288700520

Lietuvos Respublikos Prezidentui
kaceliarija@prezidentas.lt

2019-12- Nr. V11- (6.3E)

Lietuvos Respublikos Seimo Kultūros komitetui
kultkt@lrs.lt

Lietuvos Respublikos Vyriausybei
LRVkanceliarija@lr.lt

Kopija
Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai
rastine@tm.lt

Kultūros paveldo departamentui
prie Kultūros ministerijos
centras@kpd.lt

DĖL SURASTŲ KULTŪROS VERTYBIŲ NETEISĖTO PASISAVINIMO DEKRIMINALIZAVIMO

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija parengė Baudžiamojo kodekso pakeitimo įstatymo bei Administracinių nusižengimų kodekso pakeitimo įstatymo projektus (toliau – BK pakeitimo įstatymo projektas ir ANK pakeitimo įstatymo projektas). BK pakeitimo įstatymo projekte siūloma BK 185 str. pripažinti netekusiu galios, o ANK pakeitimo įstatymo projekte siūloma ANK papildyti 108¹ str., kurio 1 dalyje nustatyta, kad lobio, radinio ar kito atsitiktinai patekusio svetimo turto pasisavinimas, kai pasisavinto turto vertė viršija du šimtus penkiasdešimt bazinių bausmių ir nuobaudų dydžių (**12500 eurų**), užtraukia baudą nuo keturių šimtų iki vieno tūkstančio trijų šimtų eurų.

Pažymėtina, kad siūlomame pripažinti netekusiu galios BK 185 straipsnyje numatyta baudžiamoji atsakomybė už rasto lobio, didelės mokslinės ar kultūrinės reikšmės turinčių vertybių, kito didelės vertės radinio ar atsitiktinai patekusio didelės vertės svetimo turto pasisavinimą. Projekto rengėjai pasisavintų kultūros vertybių dekriminalizavimą grindžia Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nuostata, kad „<...> pagal Konstituciją įstatymų leidėjas baudžiamajame įstatyme nusikalstamomis gali įvardinti tik tas veikas, kurios yra iš tikrųjų pavojingos ir kuriomis iš tikrųjų daroma didelė žala asmens, visuomenės ir valstybės interesams arba dėl šių veikų kyla

grėsmė, kad tokia žala bus padaryta“. Atsižvelgus į minėtą Konstitucinio Teismo nuostatą bei įvertinus tą aplinkybę, jog siūloma dekriminalizuoti surastų kultūros vertybių neteisėtą pasisavinimą, galima teigti, jog BK pakeitimo įstatymo projekto rengėjai, nepasikonsultavę su atitinkamų mokslo sričių specialistais, su institucijomis, atsakingomis už kultūros paveldo apsaugą, vienašališkai nusprendė, kad paieškų metu ar atsitiktinai surastų didelę mokslinę ar kultūrinę reikšmę turinčių vertybių pasisavinimas nesukels didelės žalos asmens, visuomenės ir valstybės interesams. Siekiant įtikinamiau pateisinti didelę mokslinę ar kultūrinę reikšmę turinčių vertybių neteisėto pasisavinimo dekriminalizavimą, iš keičiamų kodeksų buvo eliminuota sąvoka „didelę mokslinę ar kultūrinę reikšmę turinčios vertybės“. ANK pakeitimo įstatymo projekte apsiribota tik tokiomis sąvokomis, kaip „lobis“, „radinys“, „atsitiktinai patekęs svetimas turtas“. Disponuojant tokiomis sąvokomis, visuomenę lengviau įtikinti, jog lobiai, radiniai ar kito atsitiktinai patekusio svetimo turto pasisavinimas nepadarys didelės žalos asmeniui, visuomenei, valstybei, nei įtikinti visuomenę, kad didelę mokslinę ar kultūrinę reikšmę turinčios vertybės nėra reikšmingos, todėl jų pasisavinimas nesukeltų didelės žalos.

Atkreiptina tai, kad kultūros vertybių reikšmingumas ir vertė yra du skirtingi dalykai. Radiniai gali būti didelės vertės, tačiau moksliniu ar kultūriniu požiūriu gali būti nereikšmingi ir atvirkščiai – reikšmingi radiniai gali būti nevertingais. Dėl to kritikuotinas siūlomas ANK 108¹ straipsnis, kuriame radinių iki 12500 eurų vertės pasisavinimas yra nedraudžiamas, administracinė atsakomybė numatyta tik už radinių, viršijančių minėtą sumą, pasisavinimą.

LR Konstitucijos 42 str. 2 dalyje nustatyta, kad valstybė remia kultūrą, rūpinasi Lietuvos istorijos, meno ir kitų kultūros paminklų bei vertybių apsauga, o 47 str. 1 dalyje teigiama, kad Lietuvos Respublikai išimtinė nuosavybės teise priklauso istorijos, archeologijos ir kultūros objektai. Valstybinė kultūros paveldo komisijos nuomone, BK pakeitimo ir ANK pakeitimo įstatymų projektais siūloma atsakyti moksliniu ar kultūriniu požiūriu reikšmingų vertybių apsaugos, kas akivaizdžiai prieštarauja minėtoms LR Konstitucijos nuostatomis. Kritikuotina BK ir ANK pakeitimo įstatymų projektų rengėjų išvada, jog „įstatymų projektai neturės neigiamų pasekmių“. Priešingai – siūlomas teisinis reguliavimas legalizuoja „juodąją archeologiją“, nekontroliuojamus kultūros paveldo objektų ar vietovių kasinėjimus, radinių pasisavinimą bei radimviečių niokojimą.

Atsižvelgiant į tai, siūlome nepritarti BK keitimo įstatymo projektui, kuriuo siūloma BK 185 str. pripažinti netekusiu galios bei ANK keitimo įstatymo projektui, kuriuo siūloma ANK papildyti 108¹ straipsniu.

Paveldo komisijos pirmininkė

Evelina Karalevičienė.

MOKSLINĖ ARCHEOLOGIJOS KOMISIJA

Teisingumo ministerijai

2019-12-17 Nr. 1

Kultūros ministerijai

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo
komiteto primininkui

Lietuvos Respublikos Seimo Kultūros komiteto
primininkui

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 147, 156, 157, 167, 176, 178, 181, 182, 183, 184, 190, 192, 196, 197, 199, 191-1, 191-2, 200, 202, 203, 204, 206, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224-1, 246, 248, 254, 255, 270, 272, 277, 278 IR 281 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, KODEKSO PAPILDYMO 258-1, 282-2 IR 306-3 STRAIPSNIAIS IR KODEKSO 177-1, 185, 186 IR 298 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTO

Mokslinė archeologijos komisija (toliau – MAK), susipažinusi su Teisingumo ministerijos parengtu Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 147, 156, 157, 167, 176, 178, 181, 182, 183, 184, 190, 192, 196, 197, 199, 191-1, 191-2, 200, 202, 203, 204, 206, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224-1, 246, 248, 254, 255, 270, 272, 277, 278 ir 281 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 258-1, 282-2 ir 306-3 straipsniais ir kodekso 177-1, 185, 186 ir 298 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektu (Reg. Nr. 19-13569) (toliau – Baudžiamasis kodeksas) ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 108, 109, 113, 115, 122, 125, 187, 291, 293 ir 423 straipsnių pakeitimo ir kodekso papildymo 107-1, 108-1, 113-1 ir 187-1 straipsniais įstatymo projektu (Reg. Nr. 19-13573) (toliau – Administracinių nusižengimų kodeksas), išreiškia nepritarimą Baudžiamojo kodekso 185 straipsnio pripažinimui netekusiu galios ir Administracinių nusižengimų kodekso papildymui 108¹ straipsniu.

MAK atkreipia dėmesį, kad numatomi pakeitimai prieštarauja tiek tarptautiniams, tiek Lietuvos Respublikos teisės aktams ir susiformavusiai teismų praktikai (pavyzdys baudžiamoji byla Nr. 2K-7-358-303/2015 arba taip vadinamoji „Apuolės byla“) ir neabejotinai turės neigiamų pasekmių kovojant su nelegaliais archeologijos paveldo objektų kasinėjimais („plėšimais“) ir didele mokslinę, istorinę, kultūrinę reikšmę, turinčių vertybių, t.y. archeologinių radinių, pasisavinimu ir nelegalia prekyba.

1999 m. lapkričio 9 d. Lietuvos Respublikos Seimas įstatymu Nr. VIII-1399 ratifikavo pataisytą 1992 metų Europos archeologijos paveldo apsaugos konvenciją (toliau – Archeologijos konvencija), kurios 10 straipsniu įsipareigojo imtis priemonių, kad 1) muziejai ir panašios įstaigos, kurių eksponatų įsigijimo politiką kontroliuoja valstybė, neįsigytų archeologijos paveldo objektų, jeigu kyla įtarimas, kad tokie objektai yra gauti iš nelegalių kasinėjimų arba neteisėtu būdu įsigyti iš oficialių kasinėjimų vietų; 2) pasitelkiant švietimo, informavimo, budrumo ir bendradarbiavimo priemones kuo griežčiau apriboti iš nelegalių kasinėjimų gautų arba iš oficialių kasinėjimų vietų neteisėtu būdu įsigytų archeologijos paveldo objektų perdavimą.

Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo 13 straipsnio 4 dalis numato, kad „Visi žemėje, jos paviršiuje, vandenyje, pastatuose ir statiniuose arba jų dalyse rasti šio įstatymo 3 straipsnyje nurodyti kilnojamieji daiktai, turintys kultūrinę vertę, kurių savininkas ar valdytojas negali būti nustatytas arba pagal įstatymus yra netekę teisės į juos, pereina valstybės nuosavybėn. Ieškoti tokių daiktų, vykdant kasinėjimus ar naudojantis metalo iešikliais arba bet kokia kita paieškos įranga, gali tik Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 18 straipsnio 2 dalyje nurodyti atestuoti tyrėjai. Asmenys, atsitiktinai radę šio įstatymo 3 straipsnyje nurodytus kilnojamuosius daiktus, privalo per savaitę juos pateikti įvertinti Kultūros paveldo departamentui. Už istorinę, kultūrinę ar archeologinę vertę turinčius radinius Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytais atvejais ir tvarka išmokamas atlyginimas“.

MAK siūlo atkreipti dėmesį, kad archeologinių tyrimų metu surasti archeologiniai radiniai yra vienas iš pagrindinių mokslinių duomenų šaltinių apie praeities ūkinės ar gynybinės veiklos, gyvenamuosius, laidojimo ar kulto vietas, po vandeniu ar iš dalies po vandeniu esančius archeologinio paveldo objektus. Jų mokslinė, istorinė vertė slypi ne tik juose pačiuose, bet ir jų sąryšyje su kontekstu. Todėl bet kokie nelegalūs archeologijos paveldo objektų kasinėjimai, archeologinių radinių paieška naudojant metalo iešiklius, jų išrinkimas, t.y. jų išėmimas iš archeologinio konteksto, padaro negrįžtamą žalą mokslui ir istorijos pažinimui.

1998 m. kovo 17 d. Lietuvos Respublikos Seimas įstatymu Nr. VIII-665 ratifikavo 1970 m. UNESCO nelegalaus kultūros vertybių įvežimo, išvežimo ir nuosavybės teisės perdavimo uždraudimo priemonių konvenciją. Kultūros vertybių pasisavinimas ir prekyba jomis yra žymi tarptautinė problema, kadangi vertybių plėšimu bei pelninga prekyba užsiima ir organizuotos nusikalstamos grupuotės, todėl toks Baudžiamojo kodekso 185 straipsnio pripažinimas netekusiu galios gali būti naudingas organizuotam nusikalstamumui ir, kaip rodo atlikti tyrimai, terorizmo finansavimui.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 47 straipsnyje įvardyta išimtinė valstybės teisė į istorijos, archeologijos ir kultūros objektus. Viešasis interesas išsaugoti Lietuvos nekilnojamąjį kultūros paveldą ir perduoti jį ateities kartoms, sudaryti sąlygas visuomenei jį pažinti ir juo naudotis yra aiškiai apibrėžtas Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 1 straipsnio 1 dalyje.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2005 m. liepos 8 d. nutarime konstatavo, kad kultūros paminklų bei vertybių apsauga yra viešasis interesas, svarbi valstybės funkcija. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas dar 2006 m. gruodžio 20 d. nutartyje (Administracinių bylų praktika. T. 10. P. 329) konstatavo, kad Lietuvos kultūros vertybių apsauga yra valstybės konstitucinė priedermė (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 42 straipsnio 2 dalis), kurios įgyvendinimas adekvačiomis priemonėmis yra teisinės valstybės principų turinio dalis.

MAK nuomone, Administracinių nusižengimų kodekso papildymas 108¹ straipsniu, kaip alternatyva siūlomam Baudžiamojo kodekso 185 straipsnio pripažinimui netekusiu galios, nėra adekvati priemonė padaromos negrįžtamos žalos užkardymui ir prieštarauja valstybės deklaruojamam viešajam interesui išsaugoti nekilnojamąjį kultūros paveldą ir kilnojamąsias kultūros vertybes.

Atsižvelgiant į tai, MAK Baudžiamojo kodekso 185 straipsnio pripažinimui netekusiu galios nepritaria.

Pirmininkė

dr. Elena Pranckėnaitė